

Eremi ~~montis [illegible] ad [illegible]~~

DEMONSTRATIO CATHOLICA

Ad omnes Orthodoxæ Fidei Controuersias decidendas, clarissima.

Auctore

Rmo D. IOANNE CARAMVELE LOBKOWITZ,

Ordinis S. BENEDICTI olim Abbate Pragensi in Boëmiâ, nunc Episcopo Campaniæ in Italiâ.

Quam ex AUCTORIS Manu-Scripto desumptam, bono publico, imprimendam curauit.

R. D. STANISLAVS SCZYGIELSKI, Præpositus Tucheuiensis Ordi S. Benedic.

CRAC. *Apud Hæredes & Successores, Lucæ Kupisz, S. R. M. Typog.* 1665.

Neque in confusione Paganorum, neque in purgamentis Hæreticorum, neque in languore Schismaticorum, neq; in cæcitate Iudæorum, quærēda est religio; sed apud eos solos, qui Christiani Catholici vel Orthodoxi nominātur.

S. Augustinus,
Libr. de verâ Relig.

Perillustri & Reuerendissimo Domino,

STEPHANO KOBIERZYCKI,

Abbati Trocensi Ordinis S. Benedicti,

STANISLAVS SCZYGIELSKI, Præpositus Tuchouiensis,

S. P.

NOuit Rma D. T. me ab iuuẽtute ipsâ, studijs literarum addictum semper fuisse; in quibus cum ampliorem profectum exambirem, postquàm conuictui Religioso in Asce-

terio Tynecenſi ſub Veſtrâ Inſtitutione fui mancipatus, quantum illic otij Exercitia Religioſa muniaq́; ex Obedientiâ impoſita, mihi indulgebant, illas omnes ſubſeciuas horas, libris euoluendis deuotè conſecrabam. Dumq; in illâ Cænobij Noſtri Bibliothecâ Authorum diuerſorum referta copia in promptu haberetur, ex quibus mihi auido literarum, ad inſtar argumentoſæ apis libare ſcripturarum mella licebat; nullius tunc at uerò lectione ſuauius afficiebar, quam Caramuelis *euolutione Tractatuum. Qui non eo ſolum nomine me ſibi vendicabat, quod & ipſe Benedictinus eſſet, & Benedictinas obligationes in diuerſis Opuſculis ſuis*

gra-

graphicè clariusquè præ alijs exposuißet; sed quod maximè præcipuam in docendo methodum, & facilitatem in rebus arduis ad captum cuiusque exactè obseruaßet. Itaque præter eius A-SCETICA *Opuscula, vti* Cōfessionales Psalmos, Thanatosophiam *siue* Musæum mortis, Benedictū Christoformem; Euangelicos conceptus, Theologiam Regularem *in quâ Regulam S, P. Benedicti & alias ab Ecclesia approbatas clarissimè illustrauit, tum nonnullos alios pios eiusdem libellos, quos ad manum habere tunc poteram, & eos ad spiritum religionis in me accendendum, singulari cum animi delectatione & profectu interiori*

riori legeram; legi & SCHO-LASTICA illius Volumina, qualia ſunt, Philoſophia Rationalis, Curſus Metaphyſicus, Theologia Moralis, Theologia Fundamentalis, Matheſis Audax, Aſtronomia Rectilinea, Solis & Artis adulteria, *opera eruditiſſima & ingenioſiſſima, & quæ* Caramuel *in gratiam magnarum mentium edidit, in iiſq; vim ingenij ſublimem demonſtrauit: legi præterea* HISTORICOS *Commentarios eiuſdē, vti* Hiſpanum ſtemma, *in folio iuſtæ quantitatis volumen;* Philippum Prudentem, Annales Luſitanorum, Motiuū iuris contra Richelium, Libram de præcedentia Benedictinorum, Tra-

ctatum

ctatum De Pace S. R. Imperij, Hierarchiam Ecclesiasticam, *adhac* Specimen totius Cabalæ *in quo, qua ad Sacra paginæ lectionem eiusq; intelligentiā conferunt, doctissimè adnotauit;* Steganographiæ *quoquè Opus reconditissimum,* Cæleſtes Metamorphoſes *& alia huiusmodi, ex penetralibus Scientiarum omniū, Philosophiâ, Mathesi, Theologiâ, desumpta, ex Iure Vtroquè petita, mirabili ingenio, nouo & singulari artificio ab eo elaborata Opera, vidi, & legi: ex quibus Author ingentem apud omnes* Doctrinæ *admirationem, & apud Principes viros eximiam suæ* Perſonæ *æstimationem felicissimè est consecutus. Subi-*

*erat itaq; animum meum desi-
derium hominem vel semel à vul-
tu noscendi; in quo voto meo sa-
tis bono & probo, facilius, quã
sperassem, iniquissima Regni No-
stri sors detulerat tum, cum an-
nis propè elapsis ab omnibus ter-
ræ angulis & lateribus, ex con-
dicto, prosilirent hostes qui Po-
loniam inundantes, ciuem queq;
bonum, ex patrijs sedibus pro-
pellebant: acerbius verò præ a-
lijs, Regulares personas insequẽ-
tes, de Claustris extractas vel
protrusas, carceribus publicis
includebant, vel in exiliũ able-
gabant. Proinde, communi cla-
de, quemadmodum alij multi,
sic ego proscriptus à patriâ, ad*
Caramuelem *qui tum Pragæ a-*
pud

pud Monserratenses Abbatem agebat deueni, à quo susceptus humanissimè, eidem biennio toto adhæsi, longiori viri admiratione & amore detentus; in quo maiores esse virtutis & Doctrinæ prærogatiuas, deprehenderam, quam quæ vel ex Monumentis ab eo editis colligi poterant, vel famâ non paucorum Doctorum virorum de Caramuele *egregia quæquè referentium, celebrari audiueram.*

At verò, vt & hoc candidè proferam, quod animum meum commouisse recordor, priusquam in Boëmiam hostili furore exactus fuissem, biennium circiter ante, inciderat fortuito in manus meas Doctissimi Viri Petri Francisci

Passerini *publici S.T. in Placentinâ vniuersitate Professoris* Protheus Mysticus *22476. variatus, in laudem Caramuelis affabrè factus, eiusq; innumeras virtutes attollēs, & Nomē eo modo exprimēs*
I O. C A R A-
Iste Omnem Cuiq; Ad Rem Aut
M V E L,
Multis Vtilis Est Lux. *cuius Grammatis vel potius Acroamatis, verba omnia* Passerinus *elucidans, insignes laudes Caramuelis canit, eique, totius Placentinæ Vniuersitatis nomine, adplaudit; & quod sit* Lux, *longioribus verbis exaggerat.* Lux *est (inquit Passerinus) & nouus in terris Caramuel Sol, ob ingenij lucem, quæ facit, vt omnes ingeniosi, non modo*

modo Caramuelis ingenium in-genuè omnium præstantissimum putent, sed omnem omnium ingeniorum lucem in eo etiam simulesse mirentur, eamq́; [quod omnium admirabilissimum est] *adeò tenebrarum omnium expertem experiantur, vt non nisi* Lucis *ipsius Nomen mereatur;* Præterea, *ipse est* Lex Doctorum, Doctrinarumq́; omnium Lux.

Vtilis *omnibus & singulis, ex suis scriptis operibus, quæ lucent Orbi, lucemq́; edunt, & non potius in lucem eduntur.*

Ad omnem rem. *nil ignorat, cunctas scientias perpoliuit, tractauit. Vnde hi qui libros à Caramuele compositos legunt, plu-*

ra ab illo doceri vident, quam quæ ab homine sciri posse credidissent.

Cuique aut multis. *omnibus prodesse generosè vult; quod si non omnibus, non paucis certè prodest. Tum quia* non omnes *eo pollent ingenio, quo ad ingeniosas Caramuelis ratiocinationes percipiendas opus est*; non omnes *eâ sunt ingenij libertate, quæ hîc omnino necessariâ est, cum aliter aliqui sentire; vel sensum alium præseferre iussi sunt*; non omnes *sic ab omnibus alienæ sententiæ, siue fundamentis non præoccupati, siue præiudicijs vacui sunt, vt postea diuersa sibi suaderi patiantur*: non omnes *in omnibus ita non*

super-

superbi, ita non inuidi, ita non malígni sunt, vt extra seipsos, vel præstantius, vel æquè bonum, vel boni quicquam fateri, aut saltem æquo animo ferre queant: cum neque desint qui Soli ipsi *sibi adeò placent, vt quicquid extra illos est, eo ipso ijs omnibus displiceat & improbetur. Sed simul etiam, non pauci quoque sunt, quibus tanta hæc* Caramuelis Lux, *ita placuit & profuit, vt eâ imbuti ac illuminati,* Dictis, Scriptis, & Factis *omnibus fateri cogantur, nihil sibi hodie in humanis & in terris Caramuele carius esse, nihilquè sibi Caramuelis Doctrinâ ad veritatem omnem vndiquè indagandam vtilius videri. Vt proinde*

inde tandem, Caramuel non tam ætatis huius & Europæ Phœnix, quam Naturæ, Mundiquè Miraculum videri possit.

Et hæc elogia, ceu amicitiæ in Caramuelem Syngraphas, & publicum Doctrinæ ipsius testimonium Passerinus *ex Italiâ in Boëmiam, Monachis Pragensibus de Obseruantiâ Montis serrati, inscribendo dedicandoq; submiserat, adiecto hoc insuper Disticho.*

Vestrum vestra prius vel Montē Serra secabit,
Vel nullo alter erit tempore Caramuel.

Quibus ego illo tempore perlectis, magis videndi virum tantopere concelebratum, incensus desiderio fui, dumquè [vt recensui] *calamitas ingrauesceret, & hostes, fortunis, vitæquè nostræ exi-*

exitiales instarent, fauente au-râ, Pragam delatus, Caramuelem nactus eram Patronum, *qui me tecto exceperat, veste donauerat, pane aluerat; & quod admirabilius in illo à me obseruatum & à multis deprædicatum fuerat, cum præter officium Abbatis, [quod in illo Imperiali & doctis viris alias abundante obibat Monasterio] etiam apud* Eminentissimũ Cardinalem ab HARRAH Pragensem Archiep^m *munus* Officialis Generalis *haberet, & hebdomadatim ter, in Consistorio, Iudicia Regni totius quoad Spirituales Causas, exerceret, easquè cum suo Definitorio exactè semper & cum emolumento Sanctæ Fidei, Sectariorum verò, qui*

tunc

tunc latebant, extirpatione, celebraret: nihilominùs, si de manè Iudicia publica Consistorij, statis diebus vrgebant, ijs perfunctus, horis postmeridianis Nobis in suo Monte-serrato Lectiones Theologicas, viuæ vocis oraculo contradere non grauabatur.

Et vt erat, in Scribendis Libris Caramuel assiduus, ad quorundam suorum M. S. descriptionem, me cum alijs, vt ea typothetis danda charactere legibiliori signarem, selegerat; fecique tunc commissa non indiligenter, & aliquot exemplaria à manu meâ profecta typis postmodum euulgata relegi. Vnicam porrò hanc DEMONSTRATIONEM, ad conuellendas generaliter omnes

mnes Hæreses, ab eodem conscriptam, & ex eius Authographo à me in mundum redactam, votoquè ipsius Typographo destinatam, non vidi adhuc impressam, nec scire possum, vtrum luci publicæ permissa sit studio typothetarum, vel adhuc, cum multis alijs eiusdem Voluminibus ab ipso compositis, & ob defectum sumptuum in publicum exire tardantibus, sub modio vnius scripti exemplaris, cum damno publico, delitescat. Romam quippè Caramuel à Pontifice, ante aliquot annos, euocatus, diuersos Tomos à se conscriptos, Pragæ in Musæo Abbatiali reliquerat, quos necdum ad typum datos, ex literis Prioris Montisserrati intellexi:

*lexi: cum interim Caramuel iam pluribus annis in Italiâ, dimissâ Pragâ, degat, & Episcopatum Campaniæ, vicinum Cassinensi Archisterio habeat, ad quod Monasterium Caramuelem meum crebrius commeare solitum cognoui, vt animum speculatione literariâ, & curis publicis fessum, religioso contubernio, & loci sanctitate (*quam à Patriarchâ nostro SS^mo^ BENEDICTO hæreditario iure Cassinum vsque nunc conseruat*) ad alios labores in Ecclesiâ Dei non nihil releuatum maiori alacritate postmodum admoueat. Cæterùm Opusculum hoc, in quo Ecclesiæ Catholicæ Romanæ infallibilitatem demonstrat Caramuel, &*

augu-

argumentis conuincit ita clarè, vt ijs nil probabile reponi posse videam, omnibus vtilissimum fore credo, idquè affirmare ausim, quod plures eiusmodi Acatholici inuenientur, qui ex lectione huius Demonstrationis, si Dominus cooperari & has periodos in ijs confirmare voluerit, oculis suis lucem veritatis, illuxisse agnoscant, ingenuequè perspiciant, quomodo à suis Ductoribus seducuntur, facturosq; tandem vt sepositâ erroneæ fidei laruâ, Romanæ Apostolicæ certitudinem pronius venerentur.

Inscriptam verò Demonstrationem præsentem, Tuo Nomini Abbas Reuerendissime *cumprimis esse volui, Vt & Tui affectûs*

fectûs erga Caramuelem quem amas longæuumquè cupis, extet monumentum, & meæ voluntatis studium Tibi promeritò seruiendi locupletius innotescat Dabam Tuchouiæ A.D. 1665. 5. Nou.

Approbatio.

Demõſtratio Orthodoxa pro decidendis Fidei Catholicæ controuerſijs, cũ nihil habeat doctrinæ Catholicæ, aut bonis moribus aduerſum, do facultatem vt imprimatur.

HYACINTHVS LIBERIVS S.T.D.
Præpoſit⁹ SS. Corporis Chriſti
Librorũ Diœceſis Cracou.
Cenſor.
mp.

Si in ſcriptis piorum Patrum, aliqua fortè inueneris, quæ dogmatib9 Eccleſiæ Catholicæ minùs conſentanea eſſe videantur, non dubites, plus Fidei tribuere ipſi vniuerſali Eccleſiæ (quæ columna & firmamentum Veritatis eſt, ideoq́; errare neſcit) quam cuiuis etiam ſanctiſſimo Scriptori.

Ludou. Bloſius,
Abbas in Collÿrio Hæretic.

ERRATA

Crassa corrige, minora Lector dona.

Fol.	Vers.	
30	16.	*Consilio, lege Concilio*
38	15.	*inducent, l. induent*
47	2.	*nam qui volūt. l. nam qui nolunt*
47	24.	*nos à quecunq;. l. non à quocūq;*
50	4.	*ad Te interrupta. l. ad Te in interrupta*
51	1.	*dari interruptā. l. dari in interruptam*
51	15.	*interrupta successio. lege in interrupta successio (successio*
51	18.	*interrupta sucoeßio, lege in interrupta*
58	16.	*uhac. lege isthæc*
61	19.	*quæ ijs. l. qui ijs*
64	20.	*& tota. lege at tota*
71	14.	*nam imprudentem. l. nam impudentem*
74	25.	*illæ enim. lege illa enim*
76	18.	*Nestros Palantos, l. Nostros Palantes*
76	23.	*sed cras, l. sed qua cras*
88	9.	*cōsequētia diduct. l. cōsequētia deduci*
88	10.	*afferens. lege asserens.*
99	1.	*captus conuinctusq;. l. cap. conuictusq;*
99	25.	*Whitgiftus, lege Witgiftus*
102	11.	*de quo, lege de qua*
109	12.	*omniut. lege omnium*
109	13.	*multi funm, lege multi sunt*
118	1.	*quo duo. lege qui duo*
136	9.	*per tradionem. l. per traditionem*
140	22.	*purâ tradione l. purâ traditione*

FVNDAMENTVM. I.

De Veritate & veracitate suprema.

Deus est infinitè sapiens, & infinitè bonus; nec falli nec fallere potest. Quidquid à Deo reuelatum, est verum.

DEvs est Veritas prima, est veracitas prima: Homo est mendacium, homo est mendax; & si quis fide dignus, Fidei diuinæ compos est. Sed vnde scio veritatem Principem non posse falli; Veracitatem Principem non posse fallere? si enim alterutrum demonstrare non potero, tota mea doctrina vacillat. *Porrò, non posse falli Deum*, Infinitas ipsa demonstrat; sapiens est, & quia non est finitè sapiens, est sapiens infinitè: ergo habet sapientiam quæ omnē scientiā exhaurit; quâ

maior, quâ melior, nec esse, nec cõcipi potest. Habet igitur sapientiã infallibilem: intellectus enim qui falli nequit, illo qui fallitur & decipitur, nobilior est. *Et Deum non posse fallere*, demonstrat Bonitas. Qui alios decipit, bonus non est; & qui potest decipere & non decipit; est quidem bonus, sed esse malus potest: ergo, si DEVS ita est bonus, vt infici non possit malitiâ; ita erit verax, vt dicere mendacium non possit. Hanc rationem confirmat generalis discursus, qui ad hos terminos reduci potest. Omnis perfectio realis, omnis moralis, imperfectione omni sublatâ, infinitè competit Deo. Sed esse fide dignum, est prærogatiua, est perfectio, & dedecus carere fide. Ergo Deus est infinitè fide dignus. Ergo Deus mentiri non potest: nam si mentiri quidem posset, sed nollet, non esset tam dignus fide, quàm si non posset.

FVNDAMENTVM. II.

De Ecclesiæ Romanæ securitate & infallibilitate.

ECclesia vera in substantialibus Articulis errare non potest. Cùm loquitur Ecclesia vera, Deus loquitur *vt quod*, & illa *vt quo*. Ecclesia Romana est vera: ergo infallibilis & verax. Ecclesia Lutherana, Caluiniana, &c. non est vera: Ecclesia igitur Romana in substantialibus Articulis errare non potest: illæ possunt: & quia illi, quæ errare non potest contradicunt, illæ solent. Atqui omnia, quæ Iustificationem, Sacramenta, Gratiam, & Gloriam concer-

nunt, ſunt ſubſtantialia: Ergo in his omnibus materijs illa errare non poteſt.

COnſultò diſtinguo Subſtantiales Articulos ab Accidentalibus, nolo enim ingredi illā Quæſtionē, quæ inquirit, An ſi Eccleſia Romana aliquam controuerſiam merè Philoſophicam, & quæ nec mores, nec Fidem concerneret, definiendam aſſumeret; habitura adhuc eſſet certam ac infallibilem Spiritûs ſancti adſiſtentiam? Hanc alibi controuerſiam examino, & exiſtimo, Propoſitiones merè Philoſophicas, aut non definiendas ab illâ, aut infallibiliter definiendas, nullus enim foret in Eccleſiæ definitionibus error, qui indirectè in ſubſtantiales Fidei articulos non incideret & ipſiſſimos ſuſpectos redderet. Deus, qui reuelare ſubſtantiales propoſitiones voluit, accidentales potuit:

potuit: imò & reuelauit nonnullas, sine quibus subsistere posset Ecclesia. Multa sunt in Sacrâ Scripturâ veteri & nouâ ad melius; multa ad eruditionem; multa ad solamen; multa ad necessitatem: & tamen omnia sunt æque vera, æque certa, æquè de Fide, nam omnia reuelata à Deo.

COROLLARIVM.

Omnes Controuersiæ, quæ hodie in Orbe Christiano ventilantur, magno Catholicorum bono, ad vnicam possunt reduci. Demonstratur. *Nam si semel constet, Ecclesiam veram errare non posse,* & demonstretur. *Romanam Ecclesiam veram esse,* stabit. *Ecclesiam Romanam nec falli nec fallere posse*: quam ob rem omnes Heterodoxæ Cõtrouersiæ, reducentur ad

ad istum Syllogismum ; videlicet. (Quidquid Romana Ecclesia definiuit, est verum. Atqui in hac vel illâ materiâ hoc definiuit : Ergo hoc est verum.)

Multa in vnum congessi, quorum si singula probentur bene, triumphabit in hoc libro Orthodoxa Religio, quæ in alijs multis triumphat, & varijs argumentis firmatur. Perspicuitatem amo, & ideò sub ipsum initium, agam.

De Fidei & morum discretione.

POrrò Romanæ Ecclesiæ veritatem, & veracitatem, quas Fundamentum II, statuit, clarissimè

ſimè demōſtrādas aſſumo: nec patiar terrena cæleſtibus, & humana diuinis commiſceri, diſtinctè enim diſcurro, & volo oculis diſcretiſſimis legi. Catholicorum, aut etiam Acatholicorum mores, Eccleſiaſticos, & ſæculares, antiquos, nouos; vſus abuſuſq́;, diſtinguo à Religione & Fide; nec volo examinare, Quid fieri ſoleat, ſed quid debeat. In quadam Epiſtola Maurum alloquens Antonius de Gueuarâ, *Pono calamum*, ait, *& oro Deum, vt mihi tuos indulgeat mores, tibi meam fidem*: & meritò; contingit enim aliquando, vt in bonâ religione nonnulli perditiſſimè viuant, & alij in malâ modeſtiſſimè. Hinc ſatis fit omnibus Heterodoxis, qui à priuatis aliquorum hominum moribus, argumenta deſumunt, nam neq; apud nos omnes ſunt mali, nec apud ipſos omnes probi, ſed vtrobique reperiuntur nonnulli moralium virtutum cultores, & vtrobiquè etiam con-

Debēt mores à Fide diſtingui.

D. Antoni⁹ de Gueuara.

temptores nonnulli. Et si de sanctitate, quæ in omnium virtutum obseruantiâ consistit, inquisitio procedat, apud Nos inuenientur perpauci, & apud Hæreticos nullus.

Valeri⁹ Magn⁹.

Hinc debet incipere Hæreticorũ conuersio. Hinc incepturus erat Marcell⁹ 2. summus Põtifex, sed morte præuent⁹ nõ potuit. Ni corrigantur ista, frustra libri scribuntur, & cũ Petero-

Fateor, ait Valerianus Magnus in Iudicio de Catholicorum, & Acatholicorum Regulâ credendi in Prôlogo Biblistis inscripto, *fuisse sub finem* [initium potiùs] *superioris sæculi* [subintelligo sub annum MD. & MDX.] *cur homo amans boni publici, ac prudens voluisset reformari apud nos pleraq;* [Nota bene; *pleraq;* dicit, non *aliqua*] *Saluâ Fidei integritate, nusquam deformatâ. Fuerat eâ tempestate Catechismus Christiana Plebi rarus* [in multis locis etiam hodie] *ignorantia frequentior* [& hodie etiam inter doctissimos viros, qui serpunt, multi sunt ignorantes in alto] *mores in populo corrupti, vsq; ad orbis scandalum* [at hodie vix datur scandalum; non enim scandalizan-

lizantur summe boni, nec sumè mali] *Insederat animis ex inscitiâ illâ frequens superstitio in cultu Sanctorum; in Veneratione sacrarum Imaginum; in deuotione erga Sanctorum Reliquias:* [& hanc ipsam video altas radices egisse alicubi, creuisse alibi; & vix ab ignorantiâ separari.] *Inuaserant plerosq; Ecclesiasticorũ* [Magna est Valeriani sinceritas; *plerosq;* iterum dicit, non *aliquos*] *Ambitio, Simonia, Pompa, Deliciæ: Quæstus etiam ex Iurisdictione Ecclesiasticâ, grauis populo Christiano. Ipsæ Indulgentiæ à priuatis Ecclesiasticis sæpe trahi videbantur in nundinas.* [an-ne correcta singula? vociferantur, qui tanguntur, cùm vel leuiter insinuatur veritas.] *ó tempora! ô mores! sed ô iram Diuini Numinis! Defuit qui expostularet opportunam reformationem; nec tamen defuere, qui in orbe creparent secessionem ab Ecclesiâ Romanâ.*

doxis disputatur.

Incæpit Martinus Lutherus con-

Martini Lutheri defectio.

contra abusus Indulgentiarum concionari, & quamdiu contra abusus solummodò, piè & sanctè; Reperit, qui propugnent, quæ præstaret corrigere: exacerbatiorque ad alios abusus transgreditur, & saluâ Fidei & Ecclesiæ vnitate corrigi singula vult, quæ carpit Magnus In Colloqu. Conuiuial. titul. de Sacrament. fol. 211. iuxta edition. Isleb. *Quoad ipsam substantiam & essentiam attinet*, inquit *Sacramenta, & Biblia nequaquam abolet Papa. Verumtamen cogere nos vult* [sed non erat Papa Martine, sed Ministri; qui eius nomine inuidiam Germaniæ concitabant] *vt ijs ex ipsius arbitrio & nutu vtamur. Non negat opus ipsum, sed vsum. Itaq; omnes mea Disputationes, Scriptiones, & Actiones sunt contra abusum Pontificis* [aliquorum Ministrorum potiùs eius nomine abutentium] *directa*. Et iterum, *Tota dissensio est de quibusdam abusibus, qui sine autho-*

Hæc õnia vere potuerunt dici sub initium: falsò postmodum, cũ ipsamet Fidei substãtia à Luthero & eius asseclis oppetebatur. Quã ob rem dici õninò debebit his verbis abuti Phil.

authoritate [hoc eſt, à Miniſtrorum auaritiâ, & malitiâ] *in Eccleſias* [plurali vtitur numero, vt priuatas intelligat] *irrepſerunt.* Et rurſus, *Cum Eccleſiæ* [iterum priuatas intelligit] *apud nos de nullo articulo Fidei diſſentiant ab Eccleſiâ Catholicâ, tantùm paucos quoſdam abuſus, omittant.* Quæ omnia verè potuerunt dici ſub initium, quamdiu non res ipſæ, ſed modus effectuſq; regerebatur. *Melanctō in Conf. Auguſtā. pag. 21. cap. 22. iuxta librū concordiæ, qui edit' eſt Lipſiæ āno. 1580.*

Impatientia tranſiuit in animoſitatem; huic zelus indiſcretus ſucceſſit; vt enim ex Some: in defen: contr. Penrie. pag. 176. Couello in defens. Hokeri p. 68. & 73. Edmundo Bunnio in ſua pacificatione, & alijs Hæreticis, Catholiciſq; Pater Henricus Fitz Simon in ſuæ Britannomachiæ lib. 1. cap. 10. pag. 76. colligit *iudicio omnium eruditiorum in defectionis initio* [& vtrinq; vt exiſtimo] *ignaro zelo laboratum*, vnde Caluinus art. 2. contra Anabapt. Someus. Couell' Hocke. Bunnius Henric' Fitz Simon. I. Caluī.

nabapt: *Cùm sub specie perfectionis imperfectionem nullam tolerare possumus, aut in corpore, aut in membris Ecclesiæ; tunc Diabolus nos tumefacere superbiâ, & hypocrisi seducere non cessat.* Indiscretio, & superbia retusæ, Irritationem peperêre; morbum grauem; quem lucrum reddidit immedicabilem: nam, vt ab annis pluribus expertus sum, verissima est sententia Bunnij in sua Pacificatione prope finem, & aliorum dicentium, *Hodie esse manifestum* [N. B.] *non ex conscientiâ, aut fide, sed ex commoditatum sæculi amore homines prætensæ Reformationi adhærere.* Incepit ab irritatione Hæresis in Germaniâ; fouetur auaritiâ, & lucro; & nonnulli Catholici, dum nimium feruidè caduca curant Hæreticos vehementius irritant, & eorumdem conuersionem, alias facilem, difficillimam reddunt. Sunt, qui Hæretici, Hominès rationales, studiosi etiam, & eruditi,

Hodiernæ Hæreseos causa.

Bunnius

tî, & niſi irritati non exercen-
tur, ad nos paulatim redeunt, etiam ſæpè cùm abire dicuntur. Nám, ſi ſingula examinemus, antiquos errores remiſerunt, & ita in aliquibus philoſophantur, vt ſi Eccleſiam admitterent, facili negotio ſanarentur. Hæreſim ſuam merâ irritatione & auaritiâ fundatam non poſſe diu ſubſiſtere, ſed debere paulatim deficere; & fore, vt Lutherani paulatim ad Eccleſiam redirent, præuidit Martinus Lutherus contra Zwinglium, & Oecolampadium; ait enim. *Si diutius ſteterit Mundus, iterum erit neceſſarium propter diuerſas ſcripturæ interpretationes, quæ nunc ſunt, ad conſeruandam Fidei Vnitatem, Vt Conciliorum decreta recipiamus, atquè ad ea confugiamus.* Et quidem quod præuidit Lutherus, experientiâ didicit Hingus; & impatiens occlamat, *hæc tempora ad Papiſmum relabi, & generali apoſtaſiâ omnia tranſuerſo curſu eodem retrocede-*

Hingus apud Leachũ pag 60. & Hẽricũ Fitz Simon in-

 re.

Britãno-machiâ lib. 5. c. 6. pag. 51

re. Idipſum etiam didicit experientia Couellus, qui tria dicit; primum, iam reformatam Puritanorum Religionem, modicè à Romanâ differre; ſecundum, eſſe id ipſum glorioſum; tertium, multos hac ipſa veritate Puritanos offendi. *Dolemus* inquit in exam: pag. 185 *offendi ab infirmitate Puritanos, ex eo quòd nos ducimus gloria & præſtantia nobis in Eccleſiâ; nempe nos modice à-greq; ab Eccleſiâ Romanâ diſcrepare.* & à pag. 185. ad 195. poſtquam ſibi obieciſſet Liturgiæ Anglicanæ formam ab Antichriſto fuiſſe acceptam; reſpondet; *ſe, ſuoſq; gloriari, quòd parcè, & illibenter ab Eccleſiâ Romanâ [à quâ ipſi, vt pleraq; Eccleſiarum, Fidem hauſerunt] deſciſcant, non omninò diſſenſuros, ſi per corruptiones licuiſſet.* ſe ex irritatione diſceſſiſſe: etiam paulatim aperire oculos, & propius redire fatentur. Et, ſi alterum quiſpiam aut falſum aut incertum iudicet, legat

Iã Hæretici paulatim aperiũt oculos, & ad nos accedunt.

legat quæ de Arbitrio seruo olim Lutherus, quæ etiã Caluinus, aliiq; scripsêre aut dixêre; legat, & Iuniorum scripta, audiat Theologos Heterodoxos, qui hodie viuunt; summam inter Magistros, & Discipulos differentiam inueniet: videbitq; illos voluntatem passiuè se habere, & ab extrinseco necessitari docuisse; & nihilominùs ex his quàm plurimos Molinæ, alios D. Thomæ fundamentis insistere; non paucos laborare homonymiâ; omnesq; iam reiicere fatalem necessitatem Stoicorum, & inîre viam probabilem, aut tolerabilem. Bona opera gratiâ non indigent in sententiâ Pelagij, vt meritoria sint: & gratia ipsa, vt meritoria sit, non indiget bonis operibus in sententiâ Lutheri & Caluini: vtrumquè errorem damnat Paulus: [Priorem dicens, *non esse condignas passiones huius mundi ad futuram gloriam*: & posteriorem asserens, *repositam sibi esse diuinitùs coronam* *An bona opera sint necessaria?*

Iusti-

Iustitia: vtrumquè Ecclesia Naturæ, & Gratiæ concursum, & cooperationem dilucidans, & meritum vtriquè concedens. Et etiam hîc Heterodoxi, dum à Pelagio, & Luthero recedunt, ad nos accedunt; tam enim clara est Ecclesiæ Romanæ doctrina, vt verbis sæpiùs quàm mente oppeti soleat. Si semel liberum admittatur arbitrium, intelligaturq; Potentiarum naturalium, & supernaturalium concursus, pauca remanent, quæ possint aut debeant agitari. At hæc pauca, vt expediantur dignè, Libris integris indigent. Multos hoc sæculo euulgarunt eximij, & subtiles Theologi; & quia multos & magnos, multa robusta, & efficacia miscuerunt, & eneruârunt argumentis debilibus; vnde Hæretici, si semel nodum aliquem soluerint aut exciderint, cætera putant non esse maioris efficatiæ, nec nouâ solutione indigere. Video à nemine magnos Libros euolui

An liberum arbitrium?

uolui, paruos à paucis ; & hanc ob rem Decreto Marcelli Papæ insistendum existimo, debereque Hæreticos conuerti, non tam verbis & libris nostris, quàm pietate, sobrietate, & liberalitate. Cōdoleo itaque, & quia huius sæculi mores vertere non præsumo, ne nihil facere dicar, sumo calamum ; & quæ ab omnibus legi desidero, ad paginas paucas reduco. Sed quo potero modo, tam multas variasq; Hæreses tam breui compendio expugnare ? si nullus est Fidei Romanæ articulus, quem non centenis modis legant, & explicent Heterodoxi ; si milleni sunt errores, qui in singulas Fidei veritates impingunt ; qui vix magno possem volumine singulos recensere, quomodò potero vno aut altero folio expugnare vniuersos ; nam recensere facile, & expugnare difficillimum est ? Potero quidem ; nempe omnes quotcumque, & qualescunq; sint, ad vnicam solam quæstionem redu-

Ver⁹ modus conuertendi Acatholicos.

Omnes cōtrouersiæ ad vnicā possunt reduci.

ducendo; illamque non multis, sed paucis, his verò euidentibus, & irrefragabilibus argumentis monstrando; vt qui primum catenæ annulum teneat, cæteros non tenere non possit. Ingrediamur igitur paulatim rem, & ne probabilia commisceamus incertis, qui euidentias promittimus, ab ipsâ Evidentiâ exordiamur.

De Euidentiâ, quæ ad Fidei assensum requiritur; & de Euidentiâ, quæ Fidei opponitur obscuritati.

An Fides cum euidētia cōponatur?

FIdes obscura est, inquis; & Euidentia clara: ergo tum concurrere aut coïncidere poterunt, cum detur vel tenebrosa claritas, vel clara obscuritas. Et Ego inquam; tenebras esse obscuras clarum est, & homines debere credere & assentiri Deo, clarissimum: nimirum ita notū, & certum, vt adstruatur ab omnibus, nec debeat ab vllo probari.

Inte-

Interim hac claritate non obſtante Fides manet obſcura, & quia hoc ipſum luce indiget, aliqua breuiſſimè hic perſtringam, quæ alibi vberiùs retractabo.

Datur Candide Lector [attende obſecro] *Credibilitatis Euidentia*: & hæc in omnium Theologorum ſententiâ. Et Iuniores, qui rem diſcuſſêre radicitùs, non iam credibilitatis ſolummodò, ſed & Credenditatis etiam Euidentiam, & certitudinem ad Fidei aſſenſum requirunt: & nos veterum, & Iuniorum fundamentis, recognitis, non eos aliud, ſed aliter loqui putamus. Si ſtemus dictionis rigori, ſicut aliud eſt, rem eſſe poſſibilem, aliud eſſe futuram; & ſicut aliud eſt, rem eſſe factibilem, & aliud rem, eſſe faciendam; ſic etiam aliud eſt, propoſitionem aliquam eſſe credibilem, & aliud, illam eſſe credendam. Non eſt bona conſequentia, *Hoc eſt factibile, ergo debebis illud facere*: adeoque neq; hæc

Credibilitatis euidentia.

Credenditatis euidentia.

Credibilitatis & credenditatis differentia.

hæc erit bona, *Hoc est credibile, ergo debebis illud credere.* Aliquid igitur præter credibilitatem requiritur, vt detur credendi obligatio: & hoc ipsum *credenditatem* appellamus; & sicut sublatâ albedine, non datur album, sic credenditate sublatâ, nihil remaneret credendum. Puto vulgus Theologicum *Credibilitatis* vocabulo Credenditatem intelligere, & à nobis non differre mẽte, sed linguâ; & ideò tantùm à *Credenditatis* vocabulo abstinuisse, quod voluerint scholastica, & Theologica ad Ciceronis labium castigare, quoniam apud eloquentissimos Rhetores multa reperiuntur abstracta *Credibilitati* similia, nullum *Credenditati.* At quia hodie vniuersa subtilissimè, & distinctissimè, solent tractari, nullîus iniuriâ, nos Credibilitatem à Credenditate distinximus, & æquiuocatione, quâ laborabant sub ipsum initium controuersiæ, illustratâ, aut sublatâ

Eloquentia in Scholasticis sæpissimè nociua est

blatâ, pede securiore progredimur & consequentias aliquas dilucidamus, sentîmus esse malas has. *Hoc est possibile, ergo & futurum. Hoc est praeceptibile, ergo subditus obedire tenetur* : & inferimus malam esse etiam istam, *Hoc est credibile, ergo tenemur illud credere* : quoniam aliud est *posse*, aliud *debere*, & ex potentiâ debitum inferri nõ potest ; quàm ob rem præcedentes consequentias reformo, & loco illarum has substituo : *Hoc est possibile, ergo illud Deus poterit facere. Hoc est futurum, illud igitur sua causa efficiet. Hoc est praeceptibile, ergo non repugnat vt subditus olim obedire teneatur ; teneretur enim, si praeciperetur ; & tenebitur, cum praecipietur. Hoc est credibile, illud igitur poterimus credere. Hoc est credendum, Ergo non solùm poterimus credere, sed & debemus.* Hinc patet summo olim consilio Malderum Duaci dum esset Theologiæ Professor, semper dictasse & pro-

A potentiã ad actũ mala est argumẽtandi forma.

Malder.

& propugnasse Propositionem; videlicet, *Ut aliquis teneatur credere, oportet talem ei fieri Fidei propositionem, quâ euidenter intelligat videatque, res Fidei esse credibiles, & credendas.* Hinc patet summo etiam iure dum esset Antuerpiensium Episcop⁹ hoc eodem Dogmate doctissima volumina fundasse, erat enim Hæreticis multis præposit⁹, & debebat exactè scire, & exactè docere regulam, & obligationem credendi. Hinc patet tandem Louanienses, & præcipuè Dominũ Fromondum, & Patrem Leonardi, aliosq; Theologiæ Doctores Professoresq; meritò hanc ipsam Positionem fecisse suam, & in publicis illam Disputationibus statuisse, dilucidasse, & propugnasse. Hinc patet vltimò merito Gallos consonare Duacenis Louaniensibusq; : & D. Petrum à S. Ioseph, Fuliensium decus, & ornamentum, meritò dixisse, *Tenentur infideles actu credere, quando Articuli-*

Antuerpiensiũ Episc.

Libert⁹ Fromõdus Pater Leonardi &c.

D. Petr⁹ à S. Ioseph Fuliensis,

culi Fidei sunt illis sufficienter propositi & explicati: quia cùm tunc sufficienter ipsis constet, ea quæ proponuntur, à Deo reuelata, ac proinde vera esse; eo quòd Deus, vt potè infinitè sapiens, & bonus, falli nequit, nec fallere? sine graui Primæ Veritatis iniuria assensum rebus propositis negare non possunt. Quod ita intellige, vt Infidelis de veritate suæ Religionis minimè dubitans, non teneatur audire concionatorem Catholicum cupientem eum instruere de rebus veræ Fidei. Et, si eum admittat, non teneatur illius doctrinæ assentiri, nisi eam esse creditu dignam euidenter probet rationibus, miraculis, alijs-ve signis. Et cum hoc probatum nouit, adeò vt nulla supersit ratio, quâ oppositum errorem; cui hactenus adhæsit, creditu dignum arbitretur, teneatur statim assentiri, cùm nulla tunc appareat ratio, cur in aliud tempus assensum differre debeat. Ita ille in Summulâ Casuum Conscientiæ in

Quando detur obligatio credendi.

An Hæreticus nostros audire Cõcionatores teneatur? An, si audiat, teneatur assentiri.

Deca-

Pater de La Haye I. Hokier C. Bourlon,

Decalogum, cap. 1. de primo præcepti artic. 1. pag. 3. Ita etiam F. C. de La Haye Benedictinus; I. Hokier; C. Bourlon; Academiæ, & sacræ Facultatis Parisiensis Doctores Theologi, qui eandem summulam legerunt, laudarunt, approbarunt. ita etiam omnes, qui illâ vtuntur, & summis encomijs exaltant.

An Fides poßit demõstrari?

At dices, auferri Fidei meritum, si ad demonstrationem recurritur; imò ipsos Fidei Articulos, humano omni eminentiores ratiocinio, demonstrari non posse. Et tibi ego: debere propositionem *de inesse* quàm vocant, à *modali* distingui: alia enim Propositio est, *Non iustificamur Fide, sed Gratiâ*; & alia, *De Fide est nos non iustificari fide sed Gratiâ*: Prima enim rationibus evinci non potest, at secunda facillimo negotio demonstratur. Nam, si secunda esset solùm probabilis, prima posset negari tutâ Fide, vt patet in centenis Assertis, quæ dicun-

Propositionis de inesse, ac Modalis discrimẽ.

Vera demonstrari poßit, v. tra non poßit?

cuntur probabiliter esse de Fide. Vnum, in exemplum propono. Hæc propositio, *Dies illos septem, quorum meminit Sacra Scriptura cap. 1. Geneseos, esse similes, & æquales nostris diebus, de fide est*, non est euidens, sed probabilis, & ideò tutâ conscientiâ ab Augustino, & etiam hodie à multis Augustianæ doctrinæ sectatoribus negari solet; doctrina enim illa quæ docet dies illos esse metaphoricos & cogitationibus Angelicis commensurabiles etiam hodie tolerabilis est, & Louanij me præsente defensa.

Dantur Propositiones, quæ sunt de fide, probabiliter tantum.

Et hîc maximè notandum est, Authores, qui Modalem propositionem posse, & debere demonstrari supponunt, *Demonstrationis* nomine, Moralē tantum-modò intelligere; tota enim Fides consistit in quæstione de facto [videlicet, vtrum sic Deus dixerit, vel non dixerit?] quæ non potest decîdi ex fundamentis naturalibus; quæ enim à Deo libe-

Demonstratio moralis.

re ſunt reuelata, ſtante totâ naturâ prout nunc, potuerunt liberè non reuelari. Demonſtrari ergo debet, non ipſa propoſitio *de ineſſe*, ſed *Modalis*. Demonſtrabitur, ſi à Deo fuiſſe reuelata probetur ſyllogiſmo legitimo [in forma ab omnibus recepta conſtructo] cuius præmiſſas nemo Hæreticus negare poſſit: agimus enim cum Lutheranis, & Caluinianis præcipuè, qui nobiſcum admittunt iſtas Propoſitiones.

Quid Hæretici nobiſcũ admittant.

I. Deus eſt, Deus exiſtit.

II. Deus eſt infinitè ſapiens; & per cõſequens, qui falli non poſſit.

III. Deus eſt infinitè bonus; & per conſequens, qui fallere nec vellit nec valeat.

IV. Quidquid Deus reuelauit, eſt Articulus Fidei, debetque ab omni Chriſtiano teneri.

Et tantùm differunt in ſubſumpto, vbi enim Nos dicimus, Atqui Deus, qui neceſſariò exiſtit,

&

& eſt infinite verax, bonuſq; , reuelauit Sacramenta eſſe ſeptem ; item hoc & illud ; &c. reſpondent negando Minorem abſolutè.

Quid aduerſus nos negent?

Profectò iſtæ minores , [nimirum, Articuli Fidei] multæ ſunt; & ideò debuerunt ad Claſſes reduci, & ſingulæ ſeorſim demonſtrari ; qui labor à maximis Viris aſſumptus, Eccleſiæ Romanæ ſummè profuit. At hodie Hæretici ſaltim controuerſias excogitant ; & cum conuincuntur in vnâ, exſiliunt ſtatim ad aliam, ſi in hac conuincantur, ſimiliter, aut exſiliunt in tertiam, aut etiam reuertuntur ad primam ; ita vt vix vita integra ſufficiat, vt ſingulæ demonſtrentur exactè. Hinc eſt, quod iſte illis excurſus clypeus ſit, vt non poſſint adæquatè conuinci ; non enim vnâ horâ poſſunt omnes controuerſiæ decîdi, & ipſi nolunt hærere in vno puncto , ſed ſemper tranſcurrere ad alia. Poſſem nominatim producere Homines, qui apud Hetero-

Articuli Fidei à plurimis dilucîdati ſunt.

Nunquã Hæretici eidẽ Propoſitioni inſiſtunt; ſed ex ũa in alterã diuerſam ſaltitant

Cur non ſoleãt cõuinci.

rodoxos magni fiunt, & tamen, si agamus de adoratione imaginum, de bonorum operum fructu & necessitate, si de summi Pontificis authoritate, tandem mihi consentiunt, nec tamen Catholici fiunt, sed scrupulos nouos allegant, quos qui tollere velit, incipere debeat ab ouo, & præuidere nouos esse obijciendos, cum hos funditùs eradicauerit.

Controuersiæ omnes, quæ inter Catholicos & Heterodoxos agitantur, ad vnicam eamq; facilem & claram reducuntur.

QVid ergo remedij in intricatissimâ re? Quid consilij, vbi summum Heterodoxorum consilium est, controuersias multiplicare, & intricare? Quo rem summam modo poterimus verbo expedîre? Non aliter profectò, quam omnes cõtrouersias omninò, quæ centenis indigerent die-

bus, aut annis etiam, si essent singulatim tractandæ, ad vnicam solam reducendo, & reductionem ipsam negari non posse demonstrando. Pronuntio igitur omnes Controuersias omninò debere coîncidere in illã, quæ de Ecclesiæ disputat veracitate; & vt demonstrem coîncidentiam, vos Luteranos alloquor, vos Caluinianos, & sic incipio argumẽtari.

Omnes cõtrouersiæ reducuntur ad vnam.

Generalis probatio.

ECclesia vera, quæcunque illa sit, in doctrinâ substantiali errare non potest: vera enim ideò dicitur, quod verax sit; nam Religio, quæ mendax, non est vera. At doctrina *de libero arbitrio, de Votis, & bonis operibus, de peccatis, & iustificatione, de Sacramentis, medijs necessarijs ad æternam salutem*; item doctrina *de cælo Purgatorio, & Inferno,* &c. substantialis est: Ergo in eiusmodi doctrinâ, Ecclesia vera errare non potest.

Ergo si Ecclesia Lutherana est vera, standum est Sacramentorum materiæ, formæ, & numero & doctrinæ, quam statuit Augustana confessio.

Ergo, si Ecclesia Caluiniana vera est, standum est *Institutionibus Ioannis Caluini*, & in Sacramentorum, & Iustificationis materiâ debebimus omninò nostram, ad mentem Calvini, aut fortè [nã in plerisq; Discipuli dicuntur á Magistro differre] Caluinianistarum formare.

Ergo, si Ecclesia Romana vera est, Concilio Tridentino est standum; damnandæ sunt Lutheri, & Caluini Positiones; admittendus est cultus Imaginum; bonorum operum concedenda est vtilitas, & necessitas: asserendum est Sacramenta esse septem, & singula materiam, formam, & Ministrum, & effectum habere, quæ Tridenti definiuit Ecclesia.

Hucusque videtur esse partium concordia; nec enim vel vnum

num Prædicantem inueni, qui aliquid ex prædictis negaret. Sane Religio à veritate doctrinæ vera dicitur, & hanc obrem non minus repugnat doctrinam veræ Religionis esse falsam, quam veram doctrinam esse falsam. Quod ipsum tomo V I I. Germ. Wit. fol. 565. tit. de veteri Ecclesiâ confitetur Martinus Lutherus, cùm dicit, *Ecclesiam* (subintelligo, *veram*) *mendacium falsamque doctrinam pronunciare nec velle, nec posse.* Sed in quibus? Quidquid de accidentalibus, & impertinentibus sit, in quibus fortè maior est veræ Religionis authoritas, quam vulgò creditur, saltem in essentialibus, & substantialibus, veram Religionem non posse mentiri, aut errare, omnes Romani, Lutherani, & Caluiniani confitentur. Sed quæ vocantur Substantialia? Respondeo, totam *de peccatis, & iustificatione*, totam *de Sacramentis & medijs ad salutem necessarijs* do-

Quæ sint substătiales materiæ.

ctrinam essentialem, & substantialem esse; nati enim cœlo sumus, & sine mediorum securorum notitiâ iste finis haberi non potest. Stat ergo, Religionem veram (quæcunq; tandem illa sit) errare non posse in Sacramentorum materiâ. Sed progredior, Fildeus enim in Epist. dedic. trac. de Eccles. doctissimè me monet his verbis. *Quid restat hominibus satisfactionis auidis in tanti momenti rebus, nisi diligenti indagine inuestigare qua nam inter omnium hominum societates est ista sancta sodalitas Sanctorum, illa Fidei familia, illa Christi Sponsa, & Dei viuentis Ecclesia, qua est columna, & firmamentum veritatis, vt sic amplectantur consortium, sequantur prascripta. eiusq; arbitrio adquiescant?* Multa, & ea certissima me mones, sed cur non ipse suscipis admonitionem? Adquiesco. Vera Ecclesia, & Religio quæratur. Mente me sequere; nam sic sub sumo.

Fildeus inDedic.

At Lutherana Religio non eſt vera : Non eſt vera Caluiniana Religio: ſed neque cæteræ, quæ à Romana damnantur: & tamen ſola Romana eſt vera. Ergo omnes, & ſinguli articuli Fidei, quos Romana proponit ſunt veri. Sacramentorum ergo omnium, quæ traduntur à Romana Religione, Materia, Forma, Miniſtér, Valor, &c. ſunt vera; & quæ à cæteris traduntur non ſunt vera.

Si probemus minorem, nimirum Religionem Romanam eſſe veram, probabimus cæteras omnes eſſe falſas : ſibi enim ſingulæ contradicunt, & binæ contradictoriæ ſimul eſſe veræ non poſſunt. Et quidem, ſi contra ſeueros Lutheri Aſſeclas diſputaremus, vt puto, non teneremur demonſtrare Minorem, quam centies conceſſit Lutherus, [& præcipuè tom. 4. Germ. Wit. fol. 227. b. & tom. 7. Germ. Ienens. fol. 169. b vbi ait. *Nos fatemur ſub Papatu multa eſſe bona*

Christiana; imò omne bonum Christianum, atq; inde etiam ad nos peruenisse. & mox. *Imò dico in Papatu Veram esse Christianitatem, imò Verum nucleum Christianitatis.* Vnde Bucerus in præparatione ad Concilium, *Planè profitemur, inter priscos Ecclesiæ Patres conuenire, primatum habuisse Romanam Ecclesiam super reliquas Ecclesias. Vnde etiam in Rationibus desumptis ex Verbo Dei Iacobus, Romam totius Christiani Regiminis originem, & fontem appellat.* At quia multi sunt hodie Lutherani, qui L..herum non curant, illam Minorem demonstrabo. Igitur, si persuasero Religionem Romanam esse verã, omnes eius Definitiones esse veras consequenter probauero: ergo, & simul euicero omnia, quæ in Sacramentorũ materiâ à Nobis dicuntur, esse vera; & omnia, quæ ab Heterodoxis contra ponuntur, esse falsa. superest igitur, vt illam Minorem probemus.

Tot

Tot ſuccurrunt Rationes, vt in librum libroſue tranſiret hæc SVMMA, ſi ſingulas ponerem, expenderem, & dilucidarem: eligam pauculas, ſed quæ ſint faciliores, & fortiores. Faciliores quidem, quoniam vniuerſis ſcribimus, è quibus pauci capiunt Theologicas ſubtilitates; rarò enim eadem ſubtilia, quæ bona: nam Aranearum telæ ſubtiliſſimæ sũt, & tamen nec fortes, nec bonæ ipſæ ſunt. Omiſſis igitur ſubtilioribus, & eminentioribus conceptibus, quos ſuo loco expendemus, toroſis vtamur ratiocinijs, quorum veritas & efficacia ſit tam ſolida, vt manibus poſſit palpari.

Rationes ſubtiles ſæpè debiles & malæ ſũt

Prima Ratio.

Fides Diuina à Deo reuelata eſt. Lutherana à Deo reuelata non eſt. Ergo non eſt Fides Diuina. probatur Minor. Quoniam prima, & præcipua eius fundamenta à

An Lutherus fuerit auditor & diſcipulus Diaboli.

ta à Diabolo tradita ſunt : & cæ-
tera Diabolica Fide ſubcollantur.

AVdiueram ſæpe obijci Lutheranis, non tam Lutheri, quam Dæmonis eſſe Diſcipulos, & putabam omninò eodem illos ſenſu Diaboli diſcipulos dici, quo peccatores, & hæreticos cæteros, qui ducti, & docti aſſeruntur à Diabolo. At reperi metaphoram tranſire in Hiſtoriam; tropum in veritatem, Lutherumq; tom. 7. Germ. Witt. fol. 479. b. & tom. 6. Ienens. fol. 82. b. clarè, & expreſsè confiteri ſe vere, & realiter diſputaſſe cum Diabolo, in diſputatione ſuccubuiſſe, conuictum Diaboli Logicâ Religionem mutaſſe, & nouum Euangeliu m cudiſſe. Sic diſcurro

Legat pius Lector Lutheri & Dæmonis diſputationem, & cæcũ me dicat, ſi in inuincibili adhuc ipſe cæcitate permaneat.

Fatetur rotundè Lutherus totam ſe doctrinam Euchariſticam didiciſſe à Diabolo : ergo vel mentitur, vel non. Si mentîtur, tota Lutherana Religio ſplendidiſſimo fundatur mendacio. Si

non

non mentitur, tota Lutherana Religio fundatur verbo Diaboli. Tam erit igitur illa vera, quàm ille verax. At ille mendacissimus est, ergo Religio Lutherana est falsissima.

Fratres, vos alloquitur Petrus, *Sobrij estote, & vigilate*. ne velitis plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapite, ad sobrietatem: vigilate, lex enim diuina Ius est, & Iura non scribuntur dormientibus, sed vigilantibus. Vigilate obsecro, & vestræ saluti inuigilate; quia aduersarius vester Diabolus, tanquam Leo rugiens, *circuit*, circumuenit, *quærens, quem deuoret*; nō enim deuorari ab eo potest, qui circumueniri non vvlt ab hoc fallacissimo Leone, *cui resistite fortes in Fide*. Sed cur in Fide? quoniam infidus ipse est; & quia omne agens optat assimilare sibi passum, infidelitatem animabus circumuentis instillat, vt Fidem Fortitudinemq; euertat aut eradicet. Attendite

1. Petri 5. v. 8.

Omni nisu hominem Diabolus conatur decipere & perdere.

Fratres, attendite: multa nos docet Petrus paucis lineis. Opponitur infidelitas Fidei, & Fortitudini Fragilitas; & existimo, sicut Fidei comes est Fortitudo, sic etiam infidelitatis esse comitem Fragilitatem. Cesset ergo omnium Hæreticorum pusillanimitas; legem Dei iudicant impossibilem? significationis expers castitatis vocabulum? Liberum Arbitrium esse titulum sine re? Non miror. Carent Fide, & ideo exuberant Fragilitate. Fidem Orthodoxam suscipiant, & inducent Fortitudinem tantam, vt Diabolo aduersùs insidianti, & linguâ Lutheri loquenti, resistere possint in Fide.

Porrò ego etiam Propositionem, *Doctrina Eucharistica tota, quam Lutherus varijs in locis tradidit, & hodie complectitur Augustana Confessio, fuit reuelata à Diabolo*: si essem Lutheranus, negarem; & si tam clarè probaretur, vt illam negare non possem,

Nota bene.

ſem, Lutheranus non eſſem: ſummo enim pudore, & terrore ſuffuſus, & confuſus, putarem idem eſſe, à Diabolo duci, quam ſeduci.

Hoc vnico argumento conuerſus fuit FranciſcusWalſingamus, cuius hiſtoriam ediſſerit Henricus Fitz Simon in ſuæ Britannomachiæ libr. 3. cap. 2. part. 1. pag. 254. Ego eandem ad paucas periodos reducam. Feria Sexta Paraſceues anno M. DC. IV. Regi Angliæ Walſingamus obtulit libellum ſupplicem in hanc ſententiam, *Si Papiſtæ falsò criminati eſſent Chriſtum, & Sanctos eius, Rex ſceleratum genus calumniatorum, ſolito ſeueriùs mulctari mandaret: ſin è diuerſo indelebilis infamia illa eſſet, Lutheri præcipuam doctrinam à Diabolo emanaſſe, eandem abiurandi Rex indemnem faceret ipſi poteſtatem.* Rem examinari iubet Rex. Et Montacutus Regius Sacellanus *Lutherum* (de cuius apoſtaſiæ autho-

Henricus Fitz Simon.

Montacutus.

authore, & magistro agebatur) *quantumuis Virum sanctum, & eruditum, Anglicanæ Religionis Authorem non haberi*, pronuntiat; vt vel hinc supersedere possit à quæstione quæ inquirit, An fuerit edoctus à Diabolo. alij (ex Witakero ad Rat. Cap. pag. 155.) *Nos Lutherum libenter & Patrem veneramur*, dicebant, & Cantuariensis Archiepiscopus, *quod de Lutheri Magistro Papistæ asserunt, splendidissimum mendacium esse.* Quæritur liber. Producitur tom. VII. fol. 479. b. & ibi ad literam singula reperiuntur. Hærent, turbantur. Quid possint respondere nesciunt; nihil præter minas reponunt: non terrent istæ Walsingamum, sed nolens persistere in doctrinâ reuelatâ à Diabolo, abiurat hæresin, & redit ad Ecclesiam Catholicam. Illum sequitor Lutherane! & tuo Magistro dicito cum Augustino, *Si, quod dicis, à Diabolo accepisti, & Diabolo credidisti, mendax es.*

Witakerus, *Cantuariensis Archiepiscopus*,

Luther. tom. 7. Germã. Wit. fol. 479. pag. 2. & tõ. 6. Ienẽs. fol. 82. pag. 2.

August. tract. 42 in Ioan.

Sed

Sed Federicus Balduinus Martini Lutheri Hyperaspistes, in libello speciali, vult videri Augustino prudentior doctiorq; , & fatetur *id quod de Missâ, Eucharistiâ, Ordinis Sacramento, Lutherus dixit, & docuit, à Diabolo verè, & seriò accepisse, Diabolo omnino credidisse ; nec tamen esse mendacem, quoniam fas est & ab hoste doceri.* Sed Federice, Stomacho polles fortissimo ; hoc enim ego non possem vllo modo transglutire si transglutirem , non possem vllo modo concoquere : & tamen tu Lutherum sequeris , quem Diabolum sequi fateris. Diabolus familiarissimus Luthero fuit ; cum eo ambulabat, disputabat [Colloquia Mensal. edita Francofurti ad Mœnum. fol. 216. a.] cum eo cubabat, dormiebat, vigilabat, Catharinâ frequentior & duo suggessit : alterum, vt Christum relinqueret [Colloq. Mens. fol. 217. .] alterum, vt Missam abroga-

Federicus Balduinus.

An licitè & securè aliquis erudiatur à Diabolo?

Luthero Diabolus familiarißimus.

Dilêma.

ret priuatam [tom. 7. Wit. fol. 479. & tom. 6. Ienens. fol. 82.] vtrumque vehementi rationum, & argumentorum insultu. *Ergo vel Diabolo credendum est, vel non credendum. Si credendum; Christũ debuit deserere: si non credendum, non debuit ab eo Lutherus cateros errores addiscere. Ergo Lutherus vtrumque credere debebat, vel neutrum: non vtrumq; vt vidimus: neutrum ergo.*

An sit absurdum, quòd à Diabolo? Addr aliud ratiocinium, quod ab ipsomet Luthero desumo Libro ille de abrogandâ Missâ tom. 2. lat. Ienens. fol. 444. b. sic ait. *Quod enim è scripturis authoritatem non habet manifestissimũ est à Diabolo esse.* Sed quid absurdi, nisi absurdum sit à Diabolo doctrinam esse: Ergo teste Luthero doctrina, quæ à Diabolo est, mala est: at eodem Luthero etiam teste præcipua Religionis Euangelicæ Dogmata sunt à Diabolo. absurda igitur sunt, & pessimam doctrinam continent.

Suf-

Sufficiat hæc de Authore Hæreſeos Lutheranæ dixiſſe; qui audiunt Zwinglium ſubdubitantem, An ſpiritus, à quo fuit doctus, fuerit niger, an candidus? & qui aliorum Hæreſiarcharũ, aut mẽdacia, aut deliria legũt; dignabuntur hanc primam rationem attentiſſimè conſiderare. Tranſeo ad nomen, & Catholicum omnium Populorum conſenſum. Sit igitur

Secunda Ratio.

Religio vera eadem quæ Catholica. At Lutherana (& idem de Caluinianâ, & cæteris omnibus dixero) non eſt Catholica; & ſola Romana eſt Catholica. Ergo Religio Lutherana (adde Caluinianam, &c.) non eſt vera, Probatur Minor, Quia omnium Chriſtianorum conſenſu Catholicorum nomine ſoli intelliguntur Romani. *De Religione Catholica.*

Damnatur impudens credulitas.

QVi cito credit, leuis est corde; vnde colligo, aut Diuum Augustinum leuem corde fuisse, aut istam rationem grauem esse, & quæ virum similem Augustino conuincat. Ille Epist. 170. *Quàm dolendum est* inquit, *vt qui secundum carnem fratres sumus, non vnâ societate viuamus; præsertim, quia vobis facile est attendere, & videre ciuitatem super montem constitutam, de quâ Dominus ait in Euangelio, quòd abscondi non possit. Ipsa est enim Ecclesia Catholica, vnde Καϑολικη Græcè appellatur, quod per totum orbem terrarum diffunditur. Hanc ignorare nulli licet; Ideò secundum verbum Domini nostri Iesu Christi, abscondi non potest.* Et ego, sanctissime Pater, conuincor. Esse volo Catholicus, & quamcunque acatholicam doctrinam, aut sententiam detestor. Si Religio Catholica extra Ecclesiam Romanã sit, illã non abiuro? si nulla sit Catholica præter Romanam, in illa

August.

Inuenire verã Fidem est facile.

Math. 5.

in illa ſecuriſſimè maneo, & cæteras eidem aduerſarias deteſtor. Quo ergo modo Catholicam ab Acatholicis potero Auguſtine diſtinguere? nam facilem eſſe diſcretionē affirmas, & quia Chriſtiani omnes hodie non pauca difficillima ſcimus, facilia ignorare non poſſumus. Sed iam te audio: iam rem capio: ad ipſummet nomen recurris & nihil notitiâ nominum facilius eſt. Contra Epiſtolam Manichæi cap. 4. Sic inquit. *Tenet me in Eccleſiâ ipſum* Catholicæ *nomen, quod non ſine causâ inter multas hæreſes ſic ipſa ſola obtinuit, vt cum omnes Hæretici, Catholici dici velint, quærenti tamen Peregrino alicui, vbi ad Catholicam conueniatur, nullus Hæreticorum vel Baſilicam ſuam, vel domum audeat oſtendere.* Dixiſti, Sanctiſſime Pater, & multum didici; & à Te doctus ad Lutheranos ego & Caluinianos orationem conuerto. Singuli volunt dici Catholici, &

Efficax eſt hîc argumētū, quòd a nomine communi ſumitur

Apo-

Apostolici, sed volunt, & ab alijs non hoc prætenso illi nomine, sed Lutherani potius, aut Caluiniani nominantur. Catholicorum nomen penes Romanos solos est; Augustini argumentum etiamnum vincit. Ergo vel Augustinum, vel omnes Hæreticos accusa, quos est euidens temerè & imprudenter agere, si Augustinus prudenter processisse dicatur. Habitaui in Hæreticorum Ciuitatibus, & hoc proprijs oculis vidi, proprijs audiui auribus quod deberet ab Heterodoxis ponderari. Præter Prædicantem & paucos qui plus sapiunt, quam oportet sapere, totum Hæreticorum vulgus *Catholicos* vocat Romanos. Ergo si Romani sunt Catholici communi, hoc est, Catholicâ, & omnium Christianorum sententiâ; nulla est assertio magis Catholica, & vniuersalis quam *Romanos Catholicos esse*; erit igitur Acatholicus, qui illam negauerit. Ergo non excu-

sabit

ſabit voluntaria cæcitas in re facillimâ: nam qui nolunt conuinci ratiocinio, quo fuit Auguſtinus conuictus? Laureâ ipſi, quâ redimitur Auguſtinus, non coronabuntur in cœlis.

Hoc argumentum, quod deſumpſi à communi & Catholico omnium Chriſtianorum conſenſu, non ſolum Auguſtinum ad Romanam Religionem adduxit, ſed & Hieronymum alioſque Patres in Romanâ Religione firmauit. Audiatur Sanctiſſimus ſenex; ait enim libro aduerſus Luciferianos ſub finem. *Breuem tibi apertamq; animi mei proferam ſententiam.* [Ecce breuem, & *apertam* eſſe ait. quam *facilem* dicit Hypponenſis Epiſcopus.] *In Eccleſiâ illâ permanendum eſt, quæ ab Apoſtolis fundata, vſq; adhuc durat. Sic vbi audieris eos, qui dicuntur Chriſti, non à quocumq; alio nuncupari, vt puto Marcioniſtas, Valētinianos, Mōtinenſes, ſiue Capates* [adde *Zwinglianos, Lu-* Hieron.

the-

theranos, Caluinianos, &c.] *scito non Ecclesiam Christi, sed Antichristi esse Synagogam. Ex hoc enim ipso, quod postea instituti sunt, eos se esse indicant, quos futuros Apostolus pranunciauit. Nec sibi blandiantur* [Auditote Acatholici] *si de scripturarum capitulis videntur sibi affirmare, quod dicūt cùm & Diabolus de Scripturis aliqua sit loquutus. & Scripturæ non in legendo, sed in intelligendo consistant.* Nihil hic addo, hæc enim omnia mihi videntur valdè clara; sed argumentum Augustini & Hieronymi ad hanc formam reduco.

Hoc testimonio prima ratio firmatur.

Doctrina quæ Catholica & Vniuersalis tenenda est.

At nulla assertio vniuersalior & magis Catholica est, quàm hæc, Romani sunt Catholici: *quia, vt videmus, illā Romani omnes, & exceptis pauculis, qui menti suæ violentiam inferunt, illam etiam Heterodoxi & Hæretici admittunt.*

Ergo

Ergo hæc Assertio ab omni Christiano tenenda est.

Sed quicunq; vult saluus esse, ante omnia opus est, vt teneat Catholicam Fidem; hoc est, vt sit Catholicus.

Ergo, ante omnia opus est, vt qui vult saluus esse, teneat Fidem Romanam; hoc est, vt sit religione Romanus.

Hæc ratio sola videretur sufficere, sed quia Hieronymus in loco citato etiam ab Antiquitate argumentum desumpsit, illud placet expendere & ad Dialecticas positiones reducere. Sit igitur

Tertia Ratio.

CHristus & Apostoli (quod saltem Hæretici dignabuntur concedere) fuerunt Catholici, & docuerunt Religionem veram. Ergo vel hodie non dantur in Mundo Catholici quod nemo dicet; vel si dantur, dabitur à Christo, & Apostolis ad ipsos doctrinæ ininterrupta successio. *De successione Doctrinæ*

De Successione Episcoporum agetur in cõfirmatione, à num. 26.

[Ago hîc non de successione Episcoporum, sed doctrinæ.] Ergo Te compellamus Lutherane: à Christo ad Te interruptam doctrinæ successionem ostende. Aliquos libros sacros è canone confidenter proscribis, & inter alios Machabæorum Historiam. admittis alios, sed in dissonos sensus eorumdem sententias obtorques. Sed vnde habes non esse Canonicam Machabæorum Historiam? vnde Eucharisticæ consecrationis verba reduci debere ad metaphoram? vnde cætera? Fortè à tuo Prædicante. Et ille? aut ab alio seniore; aut saltem à Confessione Augustanâ, & eius Authore Philippo. At Philippus à quo? à Martino Luthero, qui est primum principium Hæreseos. Quod si altius rem resumere placeat, ad Diabolum veniendum est, à quo Lutherus didicit, quæ te docuit. Sed à quo noua omnia Dogmata, quæ vocas *antiqua*, Lutherus aut Diabolus habuit?

buit? Inter te Christumq; dari interruptam doctrinæ successionem non video. Profectò ante Martinum Lutherum aliqui erant in Mundo Catholici, & hi nonnisi Romani, qui tamen excommunicationis fulmine condemnarunt Lutherum. Lutherus igitur, siquidem ab illis qui ante ipsum erãt, & dicebãtur Catholici, Hæreticus est declaratus, doctrinam ipse suam aliunde habuit, non ab illis. Ergo non potest ex Te Lutherano ad Apostolos, & Christum ostendi doctrinæ interrupta successio. Idem edico Tibi Caluinista: idem cæteris. At penes Romanos est doctrinæ interrupta successio, ergo penes eosdem vera Religio Fidesque. Probatur minor. Quia nullus dabitur Romanus Episcopus, qui nouam, & ab antiquioribus aut etiam coætaneis condemnatam doctrinam in Orbem Chtistianũ inuexerit.

An Lutherana Religio sit noua?

QVid ergo Lutherani ad hæc? actum est de eorumdem Religio-

ligione, si nouam dicant; actum, si veterem: quoniam sufficit eam esse nouam, vt non sit Apostolica, & esse veterem demonstrare non possunt, cùm potiùs esse nouam clarissimè demonstrauerimus. Quid dicent igitur? suam Religionem *nouam* esse. *Nouam* ipsi? *Nouam* suam? magnum est pondus veritatis! sed vbi *nouam* suam ipsi? vbi nostram vocitant *Veterem*. Nimirùm, in Pacis Religiosæ Diplomate, quod à toto Imperio per modum concordiæ & contractûs expeditum fuit anno 1555. Audiatur Virgilius Pingitzerus, & sub eiusdem præsidio Petrus Syringus, & Iustus Springerus, nam & Theses nonnunquam eædem sub eodem Præside etiam apud nos à pluribus solent defendi; omnes sunt Lutherani, & tamen hæc habent Concl. XII. *Vnanimi Procerum totius Imperij Romani consensu, regnante adhuc Inuictissimo* Cæsare Carolo, V. & vices eius gerente Fratre, Ferdinan-

Apud Dominicũ Arumæũ de Iure publico volum. 2. disc. 10.

dinando *Romanorum Rege*, *inita est illa, nunquam satis laudata Religionis Pacificatio, quæ non inscitè* Germaniæ Palladium *dici potest; per quam hucusq; viguit, & in futurum vigebit Sacro-sancti Imperij nostri Maiestas. est autem Pax Religionis Senatus-consultum, quo Ciuibus Romanis certa Religionis liberè colendæ facultas limitato modo concessa est à Principe, Electoribus, cæterisue SS. R. Imperij Proceribus, ceu Patribus Conscriptis Augustæ Vindelicorum Anno* MDLV *concordi suffragio factum, promulgatumq; ue.* Vide in *S. R. Imperij Pace Iusta demonstratâ*, num. 152. & 289. Sed quid in hoc Diplomate de antiquitate vtriusq; Religionis definiuit Imperium? Romanam esse veterem: aliam esse Augustanam, hoc est, nouam, & Augustæ anno MD XXX. natam. Legitur enim in Pacis Religiosæ §. 2. *Imperij status veteri Religioni adhærentes.* §. 4. *à veteri Religione recesserit.*

Quid sit Pax Religionis?

 & ite-

& iterum, *Veteri Religioni addictum*. §. 7. *statibus Veteris Religionis*. Ecce igitur à toto Imperio definitur, Religionem Romanam esse veterem, & Lutheranā nouam: ergo ab eodem, *Religionem Romanam esse Veram*, & Lutheranam esse falsam, quoniam in Christianæ hodie Religionis materiâ, Nouitas repugnat veritati.

Confirmatio.

De succeßione Pōtificū

CHristus fuit summus Pontifex: eius Vicarius Petrus fuit; ab illo ad Alexandrum VII. qui modò Christi vices agit in terris, ordine non interrupto succeditur. Demōstratur ergo Romanæ Religionis antiquitas, & nouitas Hæreticarum. Vel si Lutherana, Caluiniana, aut alia secta non sit noua, ab eo vel illis qui modo præsunt ad Apostolos vsque ostendatur Superiorum, & Prælatorum ininterrupta succeßio.

SVccessionem doctrinæ à Pontificum successione distinxi; quoniam, tametsi vtraque satis clarè probetur, & semel probata persuadeat nostram Resolutionem satis clarè; nihilominùs fortiùs videtur successio doctrinæ conuincere. Vtramque ob similitudinem coniungo, vt se mutuò corroborent. Multos ipsæ Heterodoxos conuicerunt, & inter alios Augustinum, qui contra Epistolam fundamentalem Manichæi de signis veræ Ecclesiæ disputat, & has binas successiones producit. *Multa sunt alia*, ait, *quæ in eius* [Ecclesiæ Romanæ] *gremio me iustissimè tenent. Tenet* [me] *consensio populorum, & gentium* [imò etiam sæculorum, &c.] *Tenet & ipsa sedes Petri Apostoli, cui pascendas oues suas Dominus post resurrectionem suam commendauit, vsque ad præsentem Episcopum* [Episcopum] *successio sacerdotum*, &c.

Augustinus hac ratione conuincitur.

MEntitur, etiam cum verum dicit, qui decipere vult, nec dignus fide qui fallere velle conuincitur. multa possem adducere, quibus Mendacij Fideiq; oppositionem demonstrarem; sed quoniam certa est, præstat eam supponere, quam examinare. Sic discurro.

Quarta Ratio.

Lutherus ex irritatione contra dictamen concionatur.

REligio, quæ inuenta, & diuulgata fuit à Viro, qui animum habebat decipiendi, & contra mentem concionabatur, non debet admitti à prudentibus. At Lutherus sciens & volens mentitus, quæ sciebat esse falsa, docebat: Eius ergo doctrina non potest admitti à prudentibus. Et quidem Minorem esse veram, negare nemo poterit, qui fuerit in Libris Lutheri versatus [Idem argumentum formari posset contra alias Hæreticorum Religiones, sed clariùs contra Lutheranam.] Vt hu-

Vt huius ratiocinij efficaciam melius intelligas & sapias, aliquas periodos subscribo.

Lutherus in Colloquio Isleb. de Christo fol. 96. §. 3. *Sæpe sic mecum cogito. Propemodum nescio, quo loco sim; & vtrum veritatem doceam, necne.* Luther.

Ioannes Mathesius plures cōciones in vitam Lutheri composuit, quas etiam in lucem emisit. Immoderatis illum laudibus euehit; & quia veritas etiam non quæsita se insinuat, Concione ipse 12. fol. 147. sic inquit. *Magister Ioannes Musa, Prædicans Rochlizensis narrauit mihi, se quodam tempore admodum dolenter Luthero quæstum esse, quod ipsemet ea credere non posset, quæ alijs prædicabat. Tum respondisse Lutherum, Benedictus ergo sit Deus, cùm idem alijs, quod mihi vsu venit: adhuc enim mihi soli id vsu venire credidi.* Hîc multa consideranda essent; at sufficiat euidenter videre Lutherum, Musam, &c. contra dictamen Mathes.

Luther., Musa, & alij plurimi, concionātur eadē, quæ non credunt.

mén concionare, & ſuadere populo, quod ipſi non credunt. Multa poſſem de Prædicantibus teſtimonia congerere, vt oſtenderem nihil eos minus credere, quam quæ vociferantur, at breuitas calamum abripit, ne me vberiùs in rem minus neceſſariam diffundam. Redeo ad Lutherum. Appellabant Germani ad Conciliū, vt ibi audiretur Lutherus: appellabat ad illud Hæreſiarcha, ſed non feriò, nec ex mente. In epiſt. ad Pilippum Melanchthoné data 20. Iulij 1530 hæc lego; *Poſtquam iſthæc mēdaciſſima Diabolorum capita ludunt in permittendo* (promittendo) *Concilium liberum, ſic Volo & ego cum eis ludere, Voloq; ab eorum ſomnijs appellare, ad illud ipſum Concilium, quod tamen nunquam futurum eſt, Vt ego interea in pace agam.* Quæ verba Henricus Fitz Simon in ſuæ Britannomachiæ libr. 1. cap. 6. pag. 48. ſic exponit; *Ludendum eſt, & illudendum, Vt pa-*

Cōtra dictamē ad Conciliū appellat.

ce tan-

ce tantillâ potiamur; nec scripturarum aut Conciliorum ratio aliter habenda, quàm cavillandi ergò, & imponendi.

Anxius, & dubius ille concionabatur aliquando; & quia sciebat Romanam Ecclesiam esse in possessione pacificâ, quam dubia impugnare non possent, se Hæreticum sciebat, & fatebatur. In Epist. ad Spalatinum in tom. 2. Epist. latin. *Hoc corde, quo hactenus fui, & modò sum, non fiet,* inquit, *ut uxorem ducam; non quod carnem meam aut sexum non sentiam, cum neque lignum, nec lapis sim; sed animus alienus à coniugio est; cum expectem quotidie mortem, & meritum Hæretici supplicium.* Et in Colloq. Isleb. fol. 10. 125. 158. 260. 261. 288. & sæpe alibi *Istas cogitationes* (agit de exortis ab Apostasiâ, & hæresi curis) *nunquam ex animo demitto, quin optem hanc me causam nunquam suscepisse.*

Se fatetur Hæreticum.

Et quia tandem desperatam

causam esse videbat à se assumptam, sese effert, & in furorem raptus libr. aduersus Henricum Regem Angliæ (habetur tom. 2. Ienens. Latin. fol. 520. pag. 2.) sic inquit, *Summus, viuens Papatûs hostis ero. Exustus bis hostis ero, Facite Porci Thomistæ quod potestis; Lutherum habebitis Vrsum in viâ, Leonem in semitâ; vndiq; vobis occurret, & pacem habere non sinet, donec ferreas vestras ceruices, & areas frontes contriuerit, vel in salutem, vel in perditionem.* Ecce illi stat pro ratione voluntas, & non qualiscunque, sed maleuolentiâ præuenta & perturbata. Tanto ipse odio in Romanum Pontificem arsit, vt Pomeriano teste, adhuc viuus hoc sibi Epitaphium scripserit, *Pestis eram viuens, moriens tua mors ero Papa*: quod tamen vanum fuit vaticinium, superest enim, & viuit Papa in cineres verso Luthero, & viuet quamdiu mundus durabit. Hoc odium, erat

Thomistæ resistunt Luthero.

Epitaphium Martini Lutheri.

quæ-

quædam prædeterminatio, quæ mentem Lutheri præmouebat, & præmouendo obnubilabat, & excæcabat; hinc ortum, quod ipse solus saperet se iudice, & omnes Patres reijci deberent eo censore. In libro citato sic ait. *Neque enim quæro, quid Ambrosius, Augustinus, Concilia* (etiam hæc?) *& vsus sæculorum dicant: nec fuit opus mihi Henrico Rege Magistro, qui hæc me doceret*, qui adeò pulchrè noueram, vt etiam impugnarim. [Impugnauit igitur, quæ vera nouerat.] *Vt miranda sit stultitia Sathanæ* [hîc stultum dicit, quem alibi irrefragabilem esse Logicum asserit] *qua ijs me impugnat, quæ ipse impugno, & perpetuo principium petit. Non, inquã, disputo, quid à quoquo dictum sit, vel non dictum, scriptum vel non scriptum sit; sed, An hoc dictum vel scriptum necessarium sit seruatu? An sit articulus Fidei? An sit æquale Verbo Dei? An conscientiam liget?*

Lutherus Patres & Concilia contemnit.

Semper petitur principiũ in Dialectica Diaboli.

Sed & ipſe Lutherus contra falſum nominatum Eccles. ſtatum: & contra Regem Angliæ (vt habetur tom. 2. Witt. fol 333 *Certus ſum* inquit *Dogmata mea habere me de cælo.* [Dixerat alibi ſe illa hauſiſſe à Diabolo.] *Non ſinam vel vos, vel ipſos Angelos de cælo, de meâ doctrinâ iudicare. Cùm enim certus de eâ ſim, per eam quoq; & veſter, & Angelorum Iudex eſſe volo.* An hic effutit ſerio? Nugatur, vt exiſtimo; eum tamen ſerio loquutum ſupponamus, & videamus vnum, aut alterum dogma de quo eſt ſecurus. Tom. 1. Germ. Wittenb. fol. 273. §. 3. ſic inquit. *Cùm tibi venit in mentem Chriſti velut Iudicis, qui te villicationis, ſiue anteacta vitæ rationes reddere iuſſurus ſit, tum pro certo, & explorato habeas, eum non Chriſtum, ſed ipſiſſimum eſſe Diabolum.* Conſonat ſibi alijs in locis, & multò clariùs Tom. 2. Epiſt. Lat. Isleb. fol. 44. & tom. 6. Lat. Wittemb. in cap. 2. c. 23. cap. 25.

Certitudinem ſe habere delirat, & ſe iudicaturū eſſe etiā Angelos.

Lutherus negat Iudicium vniuerſale & particulare.

cap. 25. c. 42. & cap. 49. Genes. & Tom. 4. Lat. Wittenb. comm. in cap. 15. Ionæ & Tom. 2. Lat. Witt. fol. 109. b. Vnde hæc pauca testimonia describo. *Verisimile est*, inquit, *exceptis paucis, omnes dormire insensibiles.* Iterum: *Ego puto mortuos sic ineffabili, & miro somno sopitos, vt minùs sentiant aut videant, quàm hi, qui aliàs dormiunt.* Iterum: *Animæ mortuorum nec ingrediuntur in purgatorium, nec in Infernum.* Iterum: *Anima humana dormit, omnibus sensibus sepultis.* Iterumque; *Mortuorum locus cruciatus nullos habet.* Periodum primam sic vrgeo. Aut Diabolo credendum, aut non. Si credendum: tota ista instantia obliterari debet. Si non: tota Eucharistica doctrina, quàm à Diabolo Lutherus didicit, debebit necessariò abiurari. Prætereà, si tota fides, quâ credimus *finale iudicium* est illusio Diabolica. Si errat Ecclesia tota, cùm credit *Iesum* *Chri-*

Corroboratur Ratio prima

Christum iudicaturum esse viuos, & mortuos. Si disipit, decipitq;, cum symbolū S. Athanasij appro-
Athan.
bat, & inquit; *Ascendit* (Christus) *ad cœlos; sedet ad dextram Dei Patris Omnipotentis, & inde venturus est iudicare viuos, & mortuos. Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis, & reddituri sunt de factis proprijs rationem; &, qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem æternum*: tolluntur virtutes, & vitia, merita & demerita: tollitur præmium, & pœna, hoc est, tollitur cælum, & infernus, & sublato Deo quâ fine vltimo fortè manebit Theologia naturalis, at tota Moralis proscribetur. Et quidem, quia abyssus abyssum inuocat, ex hoc errore alius pernitiosior subnascitur, videlicet Articulum illum, quo credimus *Animam esse immortalem*, esse Luthero iudice, *portentum, haustum è Romano sterquilinio Decreto-*

cretorum, quod Papa condidit sibi, & suis fidelibus. Hinc animosiores redditi Nouatores cæperunt de Animæ immortalitate dubitare. Brentius hom. 35. in cap. 20 Luc. *Etsi inter nos nulla sit publica professio, quod Anima simul cum corpore intereat, & quod non sit mortuorũ resurrectio: tamẽ impurissima, & profanissima illa vita, quã maxima pars hominũ sectatur perspicuè indicat, quod nõ sentiãt esse vitã post hanc. Nonnullis etiam tales voces, tàm ebrijs inter pocula excidunt, quàm sobrijs in familiaribus colloquijs.* Quibus declarat, inquit Henricus Fitz Simon, licet non publicâ, saltem priuatâ persuasione, & licentiâ vitæ, apud Heterodoxos istam inualuisse sententiam, ipsosq; illam vel sobrios interdum profiteri.

Hæc & alia, cum lego, in eam opinionem inducor Lutherum, afflictum, & irritatum hominem, [quod ipsum de multis eiusdem discipulis etiam affirmo] pauca serio

Lutherus egit contra dictamen.

ferió aut ex mente fcripfiffe, pleraque ex paffione, aut potiùs ex perturbatione. Cur enim ipfe quintum Euangelium vociferatur; cur fuos inftituit, & noftros damnat; fi poft mortem ratio anteactæ vitæ non exigitur? Quod fi Chriftus neminem iudicaturus eft, quâ fe fronte reponit, & homines Angelofq; fe iudicaturum affirmat?

Lutherus quo fine, mētitus?

Contra dictamen loquutum fuiffe Martinum Lurherum dixi, probauique. Sed interrogas, quo ille fuerit fine mentitus. Refpondebo aliquas adhuc ex eo periodos ponendo. Tom. enim 2. Ger. Witt. in Epift. ad Argentinenfes fol. 110. §. 4. & Tom. 3. Ien. fol. 104. §. 5. fic ait. *Hoc fanè cōfiteor: fi quis ante quinquennium me docere potuiffet in Sacramento nihil nifi panem, & vinum remanere, quod id in magni beneficij loco habiturus fuerim. Grauiffima enim in eo fuftinui, meq; ...fum torfi* [NB] *& extremam mihi*

Spiritus contradictionis.

mihi vim feci [loquendo ,& ſcribendo contra conſcientiam , & dictamen] *vt eam ſententiam euincere, & obtinere poſſem ; quoniam probè intelligebam eiuſmodi ictum longè maximas ad Papatum proſternendum vires habere.* Et Tom. 2. Germ. Ien. ad Equites Teut. fol. 314. §. 3. & fol. 252. §. 4. *Si contingeret per decretum Concilij Eccleſiaſtici nubendi poteſtatem dari, tum ego Eccleſiaſticis omnibus loco Dei præciperem , vt nullus ipſorum vi decreti illius vxorem ducat ſub æterna damnationis pænâ : ſed potiùs caſte viuat, aut ſi hoc non queat, vnam duas aut tres concubinas habeat, vt in hac infirmitate ſuâ nequaquam de Dei gratia deſperet.* Conſonat ſibi libello de formulâ Miſſæ Sermone 4. poſt Inuocauit. In D. articulis: artic. 115- 302. 391. & ait. *Si quo caſu Conciliū id ſtatueret, ac permitteret, tunc minimè omnium nos velle.* Et ſubdit: *Imò tunc primum in deſpectū*

Odiū in Papam.

An Eccleſiaſtici debeāt vxores ducere.

tam Concilij, quàm Statuti sui vellemus, &c. Et iterum; *Nullo pacto sinas te à libertate, in quam te Deus posuit, extrudi; sed in eius despectum contrarium agas; & dicas, ob id ipsum sanè, quod mihi prohibes, ideò in despectum tuum, &c. Sic facias in omnibus.* Et Tom. 1. Ienens. Germ. libr. de Confess. ad Franciscum Sicking. *Idcircò fidele consilium meum est, vt homo Christianus in quadragesimâ, & paschate, neq; confiteatur, neq; ad hoc Sacramentum accedat, at sic cogitet. Quandoquidem homo (Papa scilicet) pracipit, ob id ipsum non faciam; & si non pracepisset, facturus essem. Faciam autem alio tempore, quo ipse non pracipit, quando, & quomodo me voluntas mea libera* [ergo datur voluntas libera] *impulerit.* Et iterum in formulâ Missæ. *Amplius dicimus. Si quo casu Concilium statueret aut permitteret, vtramque speciem, tum minimè omnium nos velle vtrâq; specie potiri; imo*

tunc

tuue primum in despectum tam Concilij, quàm statuti sui vellemus, aut vtrâ tantum, aut neutrâ; & nequaquam vtrâque potiri, ac planè eos anathema habere, quicunq; authoritate talis Concilij, vel statuti vtraq; potirentur. Et quod videri debet mirabilius, & miserabilius, iterum in formulâ Missæ tom. 2. Germ. fol. 214. & tom. 3. fol. 55. & 275. *Eleuationem Sacramenti sciebam esse idololatricam; sed tamen* [NB] *eam retinebam in templo Wittenbergensi, vt agrè facerem Diabolo Caroloſtadio.* Ecce tota fides, & doctrina Lutheri problematica est; si ais, negat; si negas, asserit. Quidquid sit contra Papam, vt verum statim admittet: quod ipsum si admittas, ne non tibi contradicat negabit. Videtur sibi doctè, & eruditè loquutus, si æqualibus suis contradixerit: vnde omnia, quæ hucusque vt Papæ contradiceret, dixerat, obliterat, vt discipulis suis contradicat *Audio,*

Lutheri Fides versatilis & problematica.

Argumẽ. t ũ quod nimium probat, nihil probat.

dio, ait, *nonnullos ex hoc fundamento Anabaptismum instituere, & Papæ molesti sint, quippè qui nihil ab Antichristo habere velint, quemadmodum etiam Sacramentarij nudum panem, & vinum in Eucharistiâ credunt, seq; hoc demum modo Papatum deiecturos existimant. Profectò hoc eorum fundamentum est, prorsus nullius rei, neque super illud quidquam boni ædificabunt. Nam si hoc iustum sit, oportebit nos etiam negare totam Sacram Scripturam, & prædicandi officium (nam hoc totum sine dubio à Papâ habemus) oportebit quoq; nos nouam Sacram Scripturam cudere, &c.* Ita in Epist. de Anabap. tom. 4. Germ. Ienens. fol. 320. §. 2. & tom. 2. Witt. fol. 279. §. 5.

Quinta Ratio.

Respublica bene instituta

SCripsit olim Insulam Athlanticam Plato; nuper Ciuitatem solis Campanella: alias alij Re-

spub.i-

ſpublicas; da vnum qui aliquam, quæ careat Tribunali ſupremo. ſi aliquis Iuſtinianus Iura edidit, vi quorum nullus litibus finis imponeretur, imprudens omninò ille fuit. Ergo ſiquidem Apoſtolicam, & Catholicam Rempublicam fundauit, & inſtituit Chriſtus, omnia illius ſubordinauit tribunalia alicui vltimo, alicui ſupremo, à quo non detur appellatio; aut legiſlator imprudens Chriſtus fuit. Et quia imprudens non fuit (nam imprudentem illum diceremus, qui Chriſtum imprudentem vocaret) Reſpublica, quæ inſtituta eſt à Chriſto, non caret Tribunali ſupremo. At Religio Lutherana caret tribunali ſupremo, ſupremo etiam Caluiniana caret; etiam cæteræ: & Romana ſupremo tribunali non caret: Ergo nec Religio Lutherana (ergo nec Caluiniana; &c.) eſt Reſpublica inſtituta à Chriſto. Ergo ſola Religio Romana eſt Reſpublica inſtitu-

non poteſt carere Trib ũali ſupremo.

Chriſtiana eſt inſtituta à Chriſto

ſtituta à Chriſto. Apud Lutheranam Religionem non dari ſupremum tribunal conſtat ex eorumdem varietate, & diſcrimine. In ſcriptis Lutheri nihil conſtans: eadem centies aſſerta centies etiam negata. Et ipſa Auguſtana Confeſſio tametſi medulla doctrinæ Lutheranæ dicatur anno MD L. XVIII. duodecies iam mutata fuerat, nec datur Iudicium, aut tribunal quod vltimum & infallibile ſit. Idem de Caluinianis dicendum eſt. At inter Romanos priuata aliquorum ſapientũ, & proborum ſententia, dicitur opinio probabilis: & foret certior, ſi alicuius Academiæ, aut Nationis Concilij decreto roboretur: & eſſe nihilominùs errori obnoxia, poteſt, quouſque ab Eccleſiâ Romanâ Fidei Articulis adnumeretur. Ergo, ſiquidem hoc ſupremum tribunal, character eſt Eccleſiæ veræ; & hoc hoc ipſum non apud Lutheranos, aut Caluinianos, ſed ſolum

Auguſtana Cõfeſſio eſt doctrinæ Lutheranæ medulla.

ſolummodo apud Romanos repe-
ritur : concluditur, alias Religio-
nes eſſe falſas, & ſolam Roma-
nam eſſe veram.

Nec iuuat ad Sacram Scri-
pturam recurrere, illamque in
Iudicem Cauſarum aſſumere ;
quoniam duæ ſuæ ſunt Quæſtio-
nes grauiſſimæ ; altera, *An hæc
quæ traditur, ſit Sacra Pagina* ?
altera, *Quomodo ſit intelligenda* ?
In priore Quæſtione, ipſa Sacra
Scriptura, rei perſonam ſuſtinet,
nec eſſe Iudex poterit, niſi cir-
culum velimus addmittere : in
poſteriori ipſa Iudex non eſt ; tũc
enim controuerſia inter expoſi-
tiones ſolùm eſt, videlicet, *An to-
tius Eccleſiæ in Generali Concilio
congregatæ authoritas & interpre-
tatio ſit priuatæ cuiuſcunquè Ve-
tulæ, aut ruſtici ſtupidi, & igna-
ri, authoritati, & interpretationi
anteponenda* ? & quia quotquot
priuatum admittunt ſpiritum ;
aſſertiuè reſpondent, tam euiden-
ter errant, vt audire deberent.

quod ille olim, qui interrogauit Aristotelem, *Essentne colendi Parentes?* cui prudentissimus Philosophus; *Qui de hoc dubitat, institutione non eget, pœnâ eget.*

LVtheranorum dogmata esse varia, diuersa, & frequenter aduersa, experientia demonstrat, nec pluribus debet suaderi: non enim vellem adhibere laborem, & probare, quæ nota omnibus, à nemine negari possunt. Britannomachiam Henricus Fitz Simō scripsit eruditissimè, & in toto Lutheranismo, & Caluinismo nihil esse, quod non fuerit pluries iam contrariè, & iam contradictoriè immutatum, magnâ doctrinæ vbertate, & securitate demonstrauit. Breuitati ego studeo, & solummodò subscribam aliquas Hererodoxorum Authoritates. Omitto dissidia Lutheranorum, & Caluinianistarum, illæ enim fortè ideò excusari possent, quòd sint inter diuersas sectas, non mi-

Henricus Fitz Simon.

ror

ror Caluinum in defensione secundâ aduersus Westphalum pag. 155. inclamasse, *Euangelicos tam virulento in Reformatos crepare odio, vt citius illis pax cum Turcis futura sit, & cum Papistis fraternitas, quam cum Reformatis induciæ.* At miror vocari à nonnullis Catholicam (hoc est, Vniuersalem) Religionem, quæ ferè in tot sectas est diuisa, quot capita. Nolo multa producere, satis erit ipsos audire Heterodoxos, quos sequi nequeas, si audire placeat.

Ioannes Pappus contra Sturmium apud Schlusselb. in Theol. Caluin. lib. 1. arg. 28. fol. 153. *Agitur nunc inter nos de omnipotentiâ Dei, de Vnione personali duarum naturarum in Christo, de communicatione idiomatū, de Christi corpore glorioso, de Ascēsione eis in cælum, de discrimine Sacramentorum noui, & veteris testamenti, de vi, & efficaciâ Baptismi, de prærogatiuâ infantium natorum* I. Papp.

ex parentibus, de Cœna Domini, de Prædestinatione: &c. de quibus omnibus articulis nemo pius negare potest, magnas inter nos controuersias esse. Et tamen hoc ipsum negat Iuellus, ne quidpiam apud Lutheranos sit, quod negari non soleat.

Philippus Melanchthon in Concil. Theol. part. 1. pag. 249. *Nulla res æquè deterret homines ab Euangelio* (hoc est, *Confessione Augustanâ*) *ac nostra discordia.*

Th. Beza

Beza in Epist. Theol. epist. 1. ad Andream Duditiũ pag. 13. *Exercuerunt me diu, & multum illa ipsa, quas describis, cogitationes*: sed quæ? *Nostros Palantes omni doctrina vento, & in altum sublatos, modò ad hanc, modo ad illam partem deferri. Horum quæ sit hodie de Religione sententia* [NB] *scire fortasse possis: sed quæ cras* [NB] *de eâdem futura sit opinio, neq; tu certò affirmare queas. In quo tandem Religionis capite congruunt inter se Ecclesiæ,* quæ

quæ Romano Pontifici bellum indixerunt? A capite ad calcem si percurras omnia, nihil propemodum reperias ab Vno affirmari, quod alter [NB] *statim non impium esse clamitet.* Ergo asserente Bezâ, in hoc conueniunt Acatholicæ sectæ, quòd Dogmatum constantiam non habeant, sed diebus singulis hesternos Articulos Fidei exauthorent, crastinosque conscribant, & substituant: cuius in Romanâ Religione contrarium, ipsimet Hæretici vidēt, licèt cæci.

Osiander ad annum 1583. *Theologi quidam, qui libro Concordiæ subscripserant, eumq; approbarant, mutatâ sententiâ eum reprehendere cæperunt, inter quos erant præcipui Theologi Brunsuicenses.* Osiand.

Andreas Musculus in Colloq. Hertzberg. fol. 91. & 92. fatetur *Confeßionem ipsam Augustanam ab anno 1530. ad 1578. fuisse duodecies mutatam.* Sed quid debemus intelligere *mutationis* spe- Muscul9. *Augustana Cōfeſsio annis quinquaginta fuit duode-*

 cioso

cies mutata, ciofo vocabulo ? verfionem, inuerfionem, conuerfionem, peruerfionem, mutilationem, & deprauationem, vt ipfi Lutherani teftantur. Vide Ofiandrum apud Hofium in Anti-Brentio, & Clebitium in victoriâ, & ruina Papatûs Saxonici. & vide etiam Eccl. Sciop. c. 101. 128.

Dreffer, Dreſſerus in Millenar. 6. pag. 86. fatetur, quod cum anno M. D. L. VII. Wormatiæ proponeretur Lutheranis hæc quæftio, *An-ne omnes vno eodemq; fenfu hanc Confeſsionem tueri vellent?* factum fuerit, vt diffentientes inter fe Euangelici, nec ad Pontificiorum quæftionem refpondere potuerint, neque cum illis congredi. Et fimilia exempla Amfdorfius in Confeff. veræ doctr. Lauatherus in Hiftoriâ facrâ. Hofpinianus in Hiftor. Sacrã. part. 2. fol. 250. & Schultingus tom. 4. & alij Lutherani producunt. Vide Surium ad ann. 1557.

Euangelici inter fe conuenire non poffunt.

Zwinl. Zwinglius tom. 2. com. de verâ,

râ, & falsâ Relig. cap. de Euch. fol. 202. *Retractamus hic, quæ illic diximus tali lege, vt quæ damus anno ætatis nostræ quadragesimo secundo, præponderent ijs, quæ quadragesimo anno dederamus.*

Cur plura in re tam manifestâ, & clarâ ? Differunt Lutherani, & Caluinistæ, & alterutri subdiuiduntur inter se, & in tot sectas, vt videantur similes Peripateticorum Continuo, quod in infinitum interciditur. Lindanus Ruremundensis Episcopus in suo Dubitanæo, & ex eo I. Bonauentura Hocquardus in suo Perspectiuo, & alij, Lutheranorum Sectas nominant, & enumerant; & præter multas minus notas, & quæ in incunabulis, aut infantiâ perierunt, cæteras ad classes recensent. Et quidem

Lindan. Hocqu.

Primo loco Puri Lutherani solent poni. Sub illis militant Illyricani, Maiorani, Antonomi, Mansfeldenses, Osiandrici, Stãcariani, Musculani Iustificatorij,

Sectæ quæ pertinent ad primã Lutheranorũ classem.

Pfeffingeri, Paſtillari ; quibus addere libet rigidos Confeſſioniſtas, videlicet, Samoſatenicos, Infernales vtroſque, Antidæmoniacos, Amſdorffianos, Antidiaphoriſtas, Antoſiandrianos, Antiſuenefeldianos, Anticaluinianos, Manusimpoſitorios, Biſacramentales, Sacerdotales, Inuiſibiles, & alios plurimos.

Sectæ, quæ ad ſecundã. Secundo poni poterunt Antilutherani, qui Lutherani remiſſi, & compleĉtuntur Interimiſtas, Adiaphoriſtas, Luthero-Anſidrianos, Luthero-zwinglianos, Vbiquitarios, Bellianos, Hushuſios, Melanĉthonicos, Frontones, Pneumaticos, Luthero-Papiſtas, &c.

Sectæ, quæ ad tertiam. Tertio poterunt poni illi, qui Antilutherani vocantur, qui tametſi à Luthero diſſentiant, à Luthero habuerunt exordium, & audaciam. Recenſebo præcipuos nimirùm, Sacramentarios, Zwinglianos, Oecolampadios, Martyrianos, Buceranos, Farelliſtas,

liſtas Caluiniſtas, Bezaniſtas, Boquinios, Richerios ſeu Marcioniſtas, Valentiniſtas, Seruetianos, Alaſcanos, Cāpaniſtas, Humſtedios, Swenefeldianos, Poſtellanos, Deiſtas ſeu Trinitarios, Antimarianos, Anabaptiſtas, Muntzericos, Apoſtolicos, Nudipedes, Spirituales, Catharos, Tacentes, Euchǔtas, Enthuſiaſtas, Adamitas, Mennonitas, Tibbas, Maliapos, Liberos, Adiaphoros, Huſitas, Ambroſianos, Auguſtinianos, Melchioritas, Monaſterienſes, Clancularios, Manifeſtarios, Baculares, Scripturarios, Ollarios, Dauid-Georgianos, Batenburgicos, Pacificos, Doſtoricidas, Sanguinarios, Ægidianos, Libertinos, Quintiniſtas, Antichriſtianos, Dæmoniacos, Demonicolas, Epicuræos vel Atheos.

Aliæ etiam Sectæ ſunt, quas alij enumerant: aliæ fuerunt, quę ſenſerunt occaſum: aliæ quotidie oriuntur, & vix domi conceptæ vnum vicum inficiunt & iam

Catholicæ volunt vocari; cùm tamen nihil certiùs sit, quàm illas non esse vniuersales. *Omnes, & singula* [vtor Hilarij conceptu; imò etiam verbis.] *dum se inuicem vincunt, nihil tamen sibi vincunt, victoria enim earum* [nimirùm quæ ex tantâ hæreseon varietate, & contradictione resultat,] *Ecclesiæ triumphus ex omnibus est, dum in eo hæresis contra alteram pugnat, quod in hæresi alterâ Ecclesiæ Fides maneat.* Omnes sectæ sunt sibi ipsis contrariæ: differunt in Canonæ Sacræ-Scripturæ; differunt in expositione: nec omnes eodem modo admittunt Canonicam Lutheri Grammaticam, quam tradit tom 5. Witt. Latin. fol. 171. b. num. 5. Côm. in Psalm. V. & tom. 1. Witt. Latin. fol. 147. & 155, Comm. in cap. 3. ad Gal. vbi ait. *Hæc tibi norma, & regula esto,* quam in Scripturis-Sacris intelligendis sequaris; [tu attende] *Vbicunque scriptura iubet bona opera facere.* vel

Hilarius de Trinitate libr. 7.

Martini Lutheri Grammatica, cōtemnit scriptu-

vel aliter in hunc modum: *Tametsi Papistæ ingentem cumulum locorum Scripturæ afferant, in quibus bona opera præcipiuntur, Ego nihil curo omnia dicta scripturæ, si etiam ijs adhuc plura afferrentur. Tu quidem Papista valde fastidis, & ferocem te facis cum scripturâ, quæ tamen Christo vt Domino subest. Itaq; nihil eâ re moueor. Age sanè; famulo nitere quantum voles.* Et quidem hæc Regula admittenda est vel non. Si admittitur, seriò non agit Christus: si non admittitur, seriò est condemnandus Lutherus.

ras illasq; in sensum contrarium obtorquet.

Diléma.

Quanta sit Lutheranorum dissensio, & quanti apud ipsos fiat hæc Hæresiarchæ Regula, clarissimè videmus quotidie. In eundem conuenire locum Euangelici solent, at rarò in eandem opinionem vel dogma. Carent credendi Regula; vt ideo in eorundem Comitia tot confluunt Religiones, quot capita. Alia possem producere, sed placuit Colloquium

Colloquiu Altēburg. Impressum fuit Ienæ in 4. ann. 1569.

um Altenburgense ponere; nam in ipso [à 20, Nouembr. 1568. ad 9. Maij 1569.] Electorales Theologi, Paulus Eberus, Henricus Salmuth, Andreas Freidhub, & Gaspar Cruciger Iunior contra Lutherum statuunt opera requiri ad salutem. Sequuti sunt Maiorem, qui libro contra Amsdorfium cap 2. anno 1552. operum necessitatem admittit. Stant à Luthero Theologi Ducis Saxoniæ, Ioannes Wigandus, Ioannes Fridericus Cælestinus, Chrysophorus Irenæus, &c. Et séper stat Lutheri doctrinam non stare: sed in tot diuidi & subdiuidi sectas, vt numerum personarum exæquent.

Hæc sufficiant, vt hoc Argumentum formemus.

Religio vera debet esse certa, constans & conformis.

At Lutherana, Caluiniana, &c. nil certi habent; sunt difformes, inconstantesq́, & sola Romana sibi constat & retinet antiquam doctrinam, &c. Er-

Ergo nec Lutherana, nec Caluiniana, nec aliqua alia Acatholica Religio est vera. Ergo sola Catholica, hoc est Romana, est vera.

Consequentia est legitima: Minor iam clarè ostensa: Maior ab omnibus admissa, & præcipuè à Luthero tom. 7. German. Witt. fol. 561. dicente; *Ecclesia non debet nec potest mentiri, nec falsum docere; nec in vnico quidem capite.* [NB] Si petas rationē, hanc subdit. *Esse nimirùm Ecclesiam Dei os; & Deum nec decipi, nec decipere posse.*

Confirmatio. I.

Christus Rempublicam Christianam instituit; sed quæ est hodie diuisa in multas sectas, & singulæ se vocant *veras*; cæteras *falsas*. Vnde igitur cognoscere potero, quænam inter centenas Religiones sit illa, quam Christus instituit? Rationem fortissimam

Institutor Republica, nè imprudēs sit, omnia ad finem media necessaria concedit.

mam posui: illam confirmo. Pronuncio, Ecclesiam in quâ Christi Institutio conseruatur, esse veram; cæteras omnes esse falsas. Ergo, cùm finis Institutionis fuerit vita æterna (nam de hoc nemo mortalis dubitat) inuestigandum est, An Christianis suis Institutor omnia necessaria concesserit ad æternam salutem; nõ? Et si non, an quia noluerit, an verò quia non potuerit? Christum necessaria Christianis suis cõcedere potuisse statuo; est enim Deus, omnipotens & infinitus. Addo & concedere voluisse; quia summè alias esset imprudens, si posset, & tamen nollet necessaria concedere. Addo, & dedisse; hæc enim consequentia, *Potui: Volui: Ergo feci:* iudico infallibilem esse. qui enim finẽ intendit, omnia adhibet necessaria vt assequatur illum, nisi imprudens, aut stupidus sit, quod de Christo Domino dici non potest. Tunc sic. Concessit Christianis à se institutis

Qualis hæc cõsequentia sit: Volui: Ergo feci.

Chri-

Christus necessaria ad salutem: at inter alia necessaria est infallibilis & certa cognitio earum rerum, quæ requiruntur necessitate medij (ideò enim de medij necessitate esse dicuntur, quòd eis omissis, etiam si ex ignorantiâ omittantur, tunc habebitur æterna vita, cùm finis non positis medijs) Ergo Reipublicæ à se institutæ Christus concessit aliquem certum, & infallibilem modum assequendi veritatem saltem in controuersijs, quæ de illis disputant, quæ de necessitate medij, esse necessaria dicuntur. At eiusmodi certus, & infallibilis inueniendæ veritatis modus, nec apud Lutheranos, nec apud Caluinianos, nec apud vllos alios Acatholicos est: atqui est apud Catholicos seu Pontificios: Ergo Pontificiorum Ecclesia illa est, quam mundi Saluator instituit.

Quid sit rem esse de necessitate medij.

SEmel demonstrato Ecclesiam, seu Rempublicam institutam à Christo, in essentialibus, & sub-

ſtantialibus errare non poſſe; hoc eſt habere priuilegium ab Inſtitutore conceſſum, vi cuius in notitiâ rerum quæ neceſſariæ ſunt de neceſſitate medij errare non poſſit: facili negotio ad ea quæ ſunt de neceſſitate præcepti & ad ea quæ ſunt accidentalia poſſet conſequentia deduci, partim aſſerens, & partim negans: ſed quia hæc ipſa deductio minus eſt neceſſaria, vel maiore molimine pertractari deberet, ab eâ impræſentiarùm ſuperſedeo, Veritatemque Romanæ Eccleſiæ ab alijs motiuis confirmo.

De his quæ requiſita ſũt ex neceſſitate præcepti.

Confirmatio. II.

ARguebam ſic [Eccleſia vera in Articulis ſubſtantialibus Fidei errare non poteſt; At Eccleſia Romana eſt vera; Lutherana & Caluiniana non ſunt veræ: Illa igitur in ſubſtantialibus Articulis errare non poteſt; iſtæ poſſunt.] Hanc eandem rationem verto

Rationis præcedẽtis inuerſio.

verto, & ad alium modum, & figuram reduco. Sic diſcurro: [Religio vera in Articulis ſubſtantialibus Fidei errare non poteſt: At Religio Lutherana (& idem de Caluiniana, & cæteris Acatholicis dixero) errare poteſt, imò ſolet. Ergo non eſt Religio vera. Minorem probant omnia Lutheri ſcripta, quæ multa, & varia ſunt, in quibus nullus eſt articulus Fidei, qui non aſſeratur, nullus qui non negetur, aut expreſſè, aut implicitè. Minorem firmat ipſa Auguſtana Confeſſio toties mutata (hoc eſt, verſa, conuerſa, inuerſa) Minorem ipſæmet Ioannis Caluini Inſtitutiones, quæ ſæpè prodierunt alteratæ. Eandem confirmat quorumcunq; Theologorum hæreticorum, aut etiam ciuitatum collatio, in ſingulis enim angulis, diuerſimodè creditur, & Libri ſinguli, diuerſam (imò aduerſam.) complectuntur doctrinam.

Quia

Perspe-ctiuum Hocquar-di.

QVi omnes velit Lutheri contradictiones colligere, deberet eius omnia rescribere; vix enim quidpiam ab eo assertum, quod non etiam ab ipso negatum. Multas contradictiones, & mendacia collegit P. Bonauentura Hocquardus, Ordinis Minorum Strictioris Obseruantiæ Reformatorum, in erudito illo Opere, quod *Lutheranorum & Caluinistarum Perspectiuum* inscribitur. Articulo enim vigesimo-tertio istum præfigit titulum, *Contradictiones à Martino Luthero, Lutheranorum Propheta, Euangelistâ Coryphæo in diuersis rebus etiam maximis Fidei, commissa.* Illasq; expendit à paginâ 374. ad pag. 934. nimirùm per paginas 560. quæ ad librú complendum sufficerent Caluinistarum contradictiones, & inconsequentias dilucidat, & enumerat Henricus Fitz Simon toto illo libro, qui inscribitur, *Britannomachia Ministrorum in plerisque, & Fidei*

Henrici Fitz Simon Britannoma-chia.

Fun-

Fundamentis, & Fidei articulis dissidentiū, etiam ego paulò antè. Etiam alij doctissimè, & eruditissimè. Hanc ob rem nolo hic multum hærere, sed supponere esse tam euidens, vt à Lutheranis nec possit nec soleat negari.

Sexta Ratio.

IN verâ Religione sunt Sancti; ita vt vitæ sanctitas, & Religionis veritas, videantur adæquatè conuerti: illa enim, & sola Religio, quæ habet sanctos est vera; & illa vnica & sola, quæ est vera, sanctos habet. At omnes illos veteres, quos colunt Heterodoxi, sunt Romani, & in suis nouis sectis nullum habent, qui sit fuerit-uè conuersationis inculpabilis: ergo Religio Romana vnica, & sola, vera est; & cæteræ mendaces, & falsæ.

Quænam sit Patrū & sāctorum Religio.

LVterus, & Melanchon Gelasium, Pium & Gregorium summos Pontifices: Chrysostomum,

Sācti quē ab Hæreticis ci-

mum, Irenæum, Cyprianum, Ambrosium, Hieronymum, Augustinum in Augustana Confessione producunt, licèt immeritò; & eorum testimonijs totam suam doctrinam roborare conantur. Caluinus tametsi multos alios allêget, solo Augustini testimonio contentus est. At isti omnes sub Ecclesiâ Romanâ militarunt. Ergo Hæretici, cum Viros Sanctos, & Illustres quærunt, non nisi ad Romanam Religionem recurrūt. Et libr. de votis Monachorum [habetur tom. 2. Lat. f. 480. b.] Bernardum, Franciscum, Bonauenturam, & alios *Sanctos* nuncupat. Videamus igitur quos qualesque Sanctos habeant sectæ Acatholicæ.

...tātur sūt Romani.

Incipio A Martino Luthero, Religiosus fuit, & Apostata; duxit in vxorem Catharinam Boram Monialem: perditissimè vixit; & in ebrietate mortuus est. Erasmus Epistola âd Godenium eum sceleratissimum fuisse ex eius.

Quis & qualis fuerit Lutherus?

eius scriptis collêgit. Nos ob oculos ponimus hæc paucula.

In colloqu. Francofurt. 1571. fol. 445. suum genium, & mores depingit. *Nihil singulare*, ait, *in vitâ meâ eminet. Possum iocari, potare, frontem exporrigere, ridere: sumq; commodus, & facetus conuiuator; cumq; vnum bira siue ceruisia cantharum teneo, statim dolium ipsum totum concupisco; sæpiusq; bene bonum haustum facio in Dei gloriam. Pro eo itaq; quod priùs macerabam corpus meum, mox cùm mortuus, & in capulo positus fuero, vermibus ventricosum beneq; crassum Doctorem escam dabo.* Et vsquè adeò genio, & inertiæ indulsit, vt in colloqu. Isleb. de Fanaticis dixerit, *Ego non ita sum affectus, Papa vt causâ meum otium, cibum, potum, & recreationem velim corrumpere;* imò neque Christi causâ illud vellit; ait enim. *Si cælum apertum viderem, idq; culmo stramineo de terrâ sublato mereri possem, culmum*

Fuit Ebriosus & vorax:

Ignauus:

rei diuinæ contemptor

mum nequaquam Vellem tollere. O summã Germani Euangelistæ deuotionem! & quo tandem tota ista doctrina protendit? Ille, *Voramus ad mortem*, ait, *potamus ad egestatem & ad infernum dormimus.* [parcant modesti oculi & aures] *Visimus*, addit (fortè *mingimus*) *pedimus*, *cacamus*, *denique ad mortem.* Vide colloq. Isleb: de Fanaticis fol. 356. §. 2. & de creatione fol. 59. §. 5. & de mundo fol, 70. §. 5. & postilla Domin. 9. post Trinit. fol. 124. Quod si adhuc mirabiliora legere placeat, recognosce Breuiss. annotat. in cap. 15. Matt. tom 5. Latin. Witt. ibi enim ait, *Omnis Sanctitas consistit in cacando, & mingendo.*

Immundus vitâ & calamo.

Generaliora hæc sunt; sed quæ sufficiunt vt hominis impietatem noscamus. Veniamus ad specialiora. Quanti ipse totam primam tabulã fecerit, constat ex formulâ missæ: tom. 2. Germ. fol. 214. & tom. 3. fol. 55. & 274. vbi ait,

Cõtra dictamen ait.

Ele-

Eleuationem hostiæ esse idololatriam, & hanc se permisisse eo tantum fine, vt Caroloſtadium vexaret. Et vt vides errat in fide, & contra dictamen, & conſcientiam procedit, vt vel ſic torquere poſſit corriualem. Et apud Henricū Fitz Simon ait, *Doctori Staupitio ſæpe confeſſus ſum, non de mulierosis, ſed verò atrocia, & ſolida facinora*: & hinc conſtat quanti fecerit ſecundam tabulam. *Atrocia peccata cōmittit.*

Hæc eſt Lutheri pietas, & ſanctitas; & quia agens intendit aſſimilare ſibi paſſum, hanc eandem in ſuos magno concionum, & librorum apparatu, & molimine inſpirat. Tom. 2. Latin. Witt. fol. 74. §. 4. docet *vnicum eſſe peccatum, ſolam videlicet infidelitatem: eum qui credit, peccare non poſſe*: & ſui oblitus, ſuadet *vt ſint peccatores, & peccent fortiter.* Ibidem in colloq. de peccato edit. Isleb. fol. 130. b. vrget, *vt blaſphemias, parricidia, Dei contemptum, adulteria, &c. confiden-* *Omnia peccata, ſi excipias infidelitatem, negat.*

fidenter committant. Et tom. 4. Germ. Witt. fol. 305. §. 5. existimat *eos esse germanos, & veros Sanctos, qui fortibus, & atrocibus peccatis obnoxij.* Et vt vno ictu omnia tollat peccata, Tom. 1. Germ. Witt. comm. in cap. 5, ad Galat. fol. 273. & tom. 5. Germ. Witt. fol. 112. Et in colloqu. Isleb. de Fanat. fol. 369. *Nos prorsus*, inquit, *nec debemus, nec volumus pati vel vnicam Moysis legem, aut vnicum praeceptum ceruicibus nostris imponi.* Et iterum: *Ita omninò manifestum est, Iudaeis tantùm, non nobis data esse decem praecepta.* Et tandem: *Tollantur de medio decem praecepta Dei, & cessabunt omnes haereses: nam decem praecepta sunt fons, ex quo velut ex scaturigine haereses omnes emanant: &c.* Et tom. 1. Epist. edit. Ienae fol. 345. in eundem scopum mirabiliter dialecticatur: *Si vera est gratia*, ait, *verum, non fictum peccatum ferto: cum Deus non faciat saluos fictos peccatores.*

Ergo

Ergo fortiter peccandum est, vt veri peccatores simus.

Obedierunt tam bene Prædicantes huic legi, vt apud omnes exosi, & infames euaserint: & vt illos excusat Lutherus, ad necessitatem recurrit. In postillâ Eccl. Dominic. 4. & 26. post Trinit. & in cap. 46. Genes. *Bene habet,* inquit, *Cape; furare; rape, quod lubet. Veniet tempus, cùm versâ vice præda tua alijs prædonibus præda erit.* Consonat sibi alijs in locis. Inquit alibi: *Tametsi pessimo sane loco sint res nostræ, cùm omninò Prædicantes furari cogamur, nihilominùs alacriter in nomine Domini furari possumus. Omninò enim vrbani ciues, & agricolæ, cùm quid nobis dant, se veluti furibus, & prædonibus illud dare persuasum habent.* Et alibi. *Breui rursum eo rem redire oportebit, vt probi, sinceri, ac fideles Prædicantes, cælibem vitam ducant, & alienis vxoribus, ac filiabus vtantur; quæ cùm erga ipsos bene*

Furta & Adulteria præcipit aut permittit

bene

bene afecta fuerint, etiam mariti, ac patres eos diligere cogentur. Ita ille tom. 2. Germ. Witt. ad c. 31. Genes. fol. 215. §. 3. & in colloq. Isleb. de Prædicantibus fol. 235. §. 4. Vide Britann. lib. 2. cap. 2. num. 5. & Henricum Fitz Simon in Britannomachiæ lib. 3. cap. 5. part. 10. pag. 342. Ecce his duobus locis Lutherus furtum, & adulterium ſuadet excuſatq; æquè impia, ac ridicula fundamenta ponendo. Videtur voluiſſe Ethnicismum à Græcis transferre ad Germanos, nam in Gentilium libris interdum legimus *fures ab ingenio laudari*; & Ariſtoteles inter alia falſa, & abſurda, loco axiomatis habere voluit, *Bonum eſſe adulterari cum vxore Tyranni tempore belli*, quod ipſum inter Philoſophica poſuit expoſuitque Monfortius pag. 49.

Ioannes Caluinus Sodomi- Hæc de Luthero & Lutheranis breuiter dixiſſe ſufficiat: aliquid de Caluino, & Diſcipulis eius dicamus. Fuit Presbyter Nouiodunen-

nensis: captus conuinctusquè de infando crimine; fuerat adiudicatus igni, ni interpositus fuisset imprudens amicorum fauor. Leniuntur Iudices, & sententiâ mitiore signatur lilio Gallico, & ciuitate pellitur. Si dubites, lege Cochlæum, alios-vè, qui Hæresiarchæ huius miserabilem vitam mortemque literis commendarunt. *Absit*, ait Beza, *Vt Caluinum inter Sanctos referam*: eundem alij adscribunt perditissimis: & mirum esset tam multa, & execrabilia falso dici, voluisseque Deum Mundum reformari, & institui ab homine Liliato, & nefario.

ta: publicâ sententiâ damnatus, & liliatus.

Sub Hæresiarchis istis multi Prædicantes perierunt; quorum sceleratissimam conuersationem noscunt ipsi Acatholici, apud quos sunt execrabiles & intolerabiles.

Whitgiftus in suâ defens. à pag. 31. ad 51. & clariùs pag. 278 *Ecclesia nostra plena est Atheistis.* Whitg.

Parkes. Parkes in Epist. dedic. Apol. *Hæ contentiones nostræ* (licet Barlous, & Episcoporum fautores, omnia inter nos pacata esse dicant, nobis persuadere conentur) *non minima sunt ad Atheismum præparationes.*

Sandes. Eduinus Sandes in Relat. num. 45. iuxta editionem anni 1605. Nostræ lites ad Atheismum augendum domi, & Machomethismum foris vehementer faciunt.

Couell. Couellus in modesto, & rationabili examine pag 179. iuxta editionem Londinensem anni 1604. *Quæcunque irrepserunt profanationes in Ecclesiam nostram, quæcunque Sabbati violationes, quæcunque irreuerentia erga diuinas, sine concionibus preces; breuiter Atheismus, & Hypocrisis in omnibus ordinibus huius Regni, Puritanorum impio despectui, Libri publicarum precum, accepta referantur.*

Kingus. Kingus Londinensis Episcopus super Ionam sect. 32. pag. 442 *Tam sumus nos Peregrini operibus,*

bus, & fructibus pœnitentiæ, vt quid significet pœtentia; vix intelligamus. Adeoq; procul abest, vt veri simus Israëlitæ cum Natanaele, aut ex parte Christiani cum Agrippâ, vt potiùs conuincamur esse perfecti Athei. Et quod Tullius inter naturæ portenta retulit, in quâdam regione ex siccitate cœnum, & ex pluuiâ pulueres suscitari; in nos verè quadrat, apud nos abundantia gratiæ peperit abundantiam peccati. Et sicut aliqui ex lege arripuerunt occasionem maioris nequitiæ, sic iniquitas nostra nunquam fuisset adeò luxuriosa, nisi ex Euangelij exuberantiâ.

Qualis sit Reformatorum pietas & sanctitas? Qualis Anglia?

Barlous conc 21. Sept. 1606. *Religio in Angliâ ab annis multis conuersa in statismum, breui transibit in Atheismum.* Barlous.

Richardus Ieffreus in concione habitâ Londini 7. Octobris ann. 1604. *Liberè eloqui possum, quod manifestè vidi in meis itineribus, & adnotaui ex quibusdam* Ieffre9.

Quale Londinū.

 discur-

discursibus: Nunquam in Belgio maiorem ebrietatẽ, In Italiâ maiorem Luxuriam, in Iudaâ maiorem Hypocrisim, in Turciâ maiorem impietatem, in Tartariâ maiorem iniquitatem, quàm in Angliâ generaliter, speciatim verò Londini esse in vsu.

Qualis Geneua. Tale est Londinum afferente Richardo, at vix est vmbra Geneuæ, de quo occini solet hoc distichum.

Furum & Latronum atq; impostorum & nebulonum, (fuit.
Natura hîc posuit, quidquid vbiq;

Sic vulgus: cui apud Bezam in libro, quem *Sicofantem* inscripsit, adstipulatur Castalio dicens: [*Vocant Geneuam* Ciuitatem Sanctam; *Conuenticulum verò suum* Ierosolymam: *at nos dicimus*, O Babylon, Babylon; ô Ægipte, ô sacrificuli Ægiptij, & Babylonici Incantatores.]

Castalio

Caluin⁹. Caluinus de scandalis [iuxta edit. Galic. ann. 1560. in quatern. K. 1. a. b. & iuxta editionem

nem Latin. pag. 65. 66. 118. 127. 128. aduersus Geneuensiū Administros hæc habet. *Quidam miri sunt ad captandum Artifices. Humaniter excepti, spoliatis hospitibus, fugâ dilabuntur. Alij ancillas ad flagitiū pelliciunt; ipsasq; sine scrupulo coniuges solicitant. Alij mutuò petunt quantum valeant, quod nunquā reddituri sunt. Alij deposita sibi vsurpant: &c. Ipsimet Pastores turpissima sunt nequitiæ, vel malorum aliorum exempla: &c. Et tales scilicet in contemptu se esse apud plebem, aut etiam ludibrij causâ, digito demonstrari queruntur. Ego verò potiùs miror [NB] vulgi patientiam, quod non eos luto, & stercoribus mulieres, ac pueri operiūt.*

Omnes prædicātes sunt Vafri, In varias classes distribuuntur.

Et vt aliquem nominatim notemus, producam Authorem Anonymum, in extracto Responsionis ad edictum, qui ait; *Agit de Domini Walteri Raleichi Scholâ Atheismi: vt etiam de Mago eiusdem Institutore: & de diligentiâ.*

Raleich. Atheus.

 tiâ.

tiâ in infatuandis Iunioribus Aulicis ibidem impensâ: In quâ scholâ Moyses, & Christus Dominus cum veteri nouoq; testamento habentur ludibrio, docenturque inter reliqua Discipuli, inuersè Deum pronunciare [nimirùm, faciendo ex God *Deo*, Dog *Canem*] Fuit Walterus captus, & in turrim Londinensem inuectus; vbi, quia vexatio intellectum immutat. ex Atheismo formali, ad virtualem (hoc est ad Caluinismũ) rediit, teste Henrico Fitz Simon in Britannomachiæ libr. 1. c. 12. pag. 114.

God, *Deus* Dog, *Canis.*

An apud Heterodoxos sũt Sancti?

Sed reponet aliquis Heterodoxus, etiam apud Nos sceleratos homines reperiri, & apud Euangelicos, & Reformatos, multos Sanctos. Cum lachrymis concedo illud prius, & nego rotundè hoc posterius. Non arguebam sic: *Religio vera illa est, qua nullos improbos habet; Romana nullos improbos habet: Ergo Romana est vera.* Sed sic omninò. *Religio mala*

la certè est, quæ nullum Sanctum habet; Lutherana, Caluiniana, &c. nullum Sanctum habent: Ergo istæ Religiones sunt malæ, & nomine *Sancti* illum intelligo, qui fuerit non iam in aliquâ virtute morali clarus, sed in omni; qui fuerit inculpabilis vitæ, & similis Augustino, Bernardo, Francisco, Bonauenturæ, & alijs qui Pontificij fuerunt, & ab ipsomet Luthero, & alijs Hæreticis vocantur *Sancti*. Postulamus nobis designari vel vnum, qui vitæ sanctitate [aut etiam miraculis, & reuelationibus] fuerit illustris, & tamen vixerit extra Ecclesiam Romanam: & ostendimus duo; alterum, eos omnes, qui apud Heterodoxos coluntur, esse nostros; alterum, apud ipsos reperiri non paucos modestos, pacificosque, Sanctum verò, & inculpabilis conuersationis; nullum, nullum, nullum. Et quod mirabiliùs omninò est, eorundem Patriarchas, Martinum Lutherum, & Ioannem Cal-

uinum fuisse homines perditissimæ vitæ, nec dignos qui Discipulos habeant. Quod ipsum fatentur quotquot ab vtroq; seducti, nolunt enim Lutherani, aut Caluiniani dici; nam pudet illos talis nominis. Consentiunt ipsimet Prædicantes, & inter ipsos ille, qui ante annos pauculos in Palatinatu ab Illustrissimo D. Comite de Rebolledo, Gubernatore Comitatûs, rogatus, An Lutherum Caluinumq; esset admissurus, si in mundum reduces illi vellent adhærere, aut conuiuere. Sincerè respondit coram me, eiusmodi Pacis publicæ perturbatores repulsurum, seque nec Lutheranum, nec Caluinianum, sed Christianum purum, & reformatum esse.

Septima Ratio.

Quænam sit Religio quæ Veris mi-

VEra miracula à solo Deo possunt fieri; ea enim quæ à naturâ sed rariùs fiunt, & ea quæ ab Angelis, & Dæmonibus po-

possunt, non vocantur vera miracula. Cùm igitur Deus non possit mentiri, non poterit miraculis Deus falsam doctrinam confirmare. Ergo solùm in Religione vera reperiuntur miracula. Atqui apud Lutheranos, Caluinianos, &c. cessant miracula, vt ipsimet confitentur? apud Pontificios non cessant. Ergo isti proculdubiò sunt in Ecclesiâ & Religione verâ, illi in falsâ.

raculis claret?

LAudant Augustinum Hæretici, sanctissimú doctissimumq;, illum solum ducem habere volunt, & cæteros Patres reijciunt, Ergo stent vel semel consequentiæ doctrinæ, & S. Augustinum sequantur. Sic arguo. [septima hæc Ratio secundùm Augustinum est euidens, & demonstratiua, & cui solus contumax resistere possit, vir sincerus, & prudens dare manus, & cedere debeat. At vos vultis sequi Augustinum: Ergo sicut ille, sic etiam vos, de huius

Plerique Hæretici dicunt se insistere. Augustini doctrinæ.

rationis efficaciâ iudicare debetis. Probo Maiorem producendo vnam aut alteram periodum ex Auguſtino de ſign. Eccl. contr. Epiſt. fund. cap, 4. ait enim: *Omittens ſinceram ſapientiam, quã in Eccleſiâ eſſe Catholicâ non creditis, multa ſunt alia quæ in eius gremio* [NB] *me iuſtiſſimè tenēt. Tenet conſenſio populorum, atque gentium* [hodie autem inter ſectarios nulla datur conſenſio] *tenet authoritas miraculis inchoata, ſpe nutrita, charitate aucta, vetuſtate firmata* [& tamen hodie ceſſant miracula apud Heterodoxos, quæ apud nos frequentiſſima ſunt. Spes illorum in præſumptionem tranſit. exauthoratur Charitas, & iuſtificatio peccatoris ſoli Fidei adſcribitur. Et tandem eorundem Religio non vetuſtate (concepta eſt enim anno 1517. nata anno 1530.) ſed merâ nouitate firmatur] *tenet ab ipsâ,* &c.

Apud Hæreticos, quot capita, tot ſunt ſententiæ.

Miracula.

Hugo Victor.

Hugo de S. Victore, & ipſe Pon-

Pontificius, Deo generosè loquitur, & ait. *Domine: si (per impossibile) decipimur, à Te solo decipimur: ea enim quæ tenemus, & credimus, fundantur miraculis, & prodigijs tantis, quæ non potuerunt patrari nisi à Te.* Si verba formalia non dedi, sensũ dedi.

DIcunt Hæretici apud se esse supremum Tribunal, quoniam apud ipsos est Sacra Scriptura, quæ est Regula omnium veritatum. Et quia multi sunt qui loquuntur hoc modo, sit

Octaua Ratio.

VEl datur in Orbe Christiano authoritas, & infallibilis cẽsura, quæ discernat Libros Canonicos à Non-canonicis; vel non. Si non datur, nulla datur Religio quæ sit certa, & per consequens nõ datur Fides diuina; quæ enim incerta Fides est, Catholica, & diuina non est. Vel dicito, Quam ego certitudinem habere potero, si du-

De Librorũ Canonicorum distinctione & discretione.

si duos libros habeam, & nesciam, an vtrumque, an neutrum, an alterum dictauerit Deus? Ergo ante omnia debet statui Librorum reuelatorum Canon. Sed vnde ille statuetur? Ex Ecclesiæ definitione; si stemus doctrinæ Augustini tom. 6. contr. Epist. fund. cap. 5. dicentis; *Ego Euangelio nõ crederem, nisi me Catholica Ecclesia commoueret authoritas*: & si stemus nouæ Sectariorum doctrinæ, ex ipsámet Sacrâ Scripturâ.

Argumẽtũ à contradictorio.

Sed malè hinc: *Quoniam, si nihil credendum est, nisi quod in Sacrâ Scripturâ est, nihil omninò credendum est, quod in Sacrâ Scripturâ est; quia non debebit credi hos libros, quibus vtimur, esse Sacram Scripturam, quoniam eos esse Sacrã Scripturam, non est in Sacrâ Scripturâ*: Vel date testimonium indubitatum, in quo dicatur quinq; Libros Moyseos, quibus nos vtimur, & non fortassis alios, quib⁹ non vtimur esse Sacrã Scripturã.

Tunc sic. In Religione Catholicâ,

licâ, & verâ, datur infallibilis authoritas distinguendi Libros Canonicos à Non-canonicis: At hæc Authoritas non est in Sacrâ Scripturâ, vt ostendimus. Ergo neque apud Lutheranos, Caluinianos, &c. qui nihil admittunt, quod non sit in Sacrâ Scripturâ. Ergo hæc authoritas est in Romanâ Religione tantummodò; nam exclusâ Lutheranâ, Caluinianâ, &c. sola remanet; & quæstionem, quæ examinat, An hic vel ille liber sit Canonicus? Concilio generali, hoc est, toti Ecclesiæ committit.

Vel dicito, An non esset imprudentiæ summæ arguendus, & accusandus Iustinianus, aut alius Legislator quicunq; qui talem Rempublicam instituisset, in quâ non esset modus certus, & politicè infallibilis, leges veras à legibus adulterinis, & fictis discernendi. At hodiè quæritur, Quot, & quinam sint libri Iuris Diuini, Ergo vel Respu- *De Iure apocryph.*

pu-

ſpublica Chriſtiana habet modum certum, & diuinitùs infallibilem hanc controuerſiam decidendi; vel fuit imprudentiſſimus Chriſtus. Non hoc, niſi blaſphemus eſſe velis: Ergo Reipublicæ à Chriſto inſtitutæ concedendum Tribunal eſt, in quo certitudine diuinitùs infallibili decidatur, quinam libri à Deo dictati ſint; & qui non ſint? Atqui hoc Tribunal non penes Lutheranos, non penes Caluiniſtas, &c. Sed penes Romanos ſolùm eſt; Ergo vnica Eccleſia Romana eſt Reſpublica, quà Chriſtus condidit.

SI ſemel vnicuique liceat libros quos velit admittere, & quos velit à Canone ſacrorum proſcribere, tota tollitur de medio Religio, & qui dubitat, legat ſequentia.

Lutherus in 2. præf. Noui Teſt. Et tom. 1. nouor. oper. edit. Lipſ. ann. 1603. Et in ſerm. de Phariſæo & Public. ibid. *Abolenda*

lenda est falsa illa opinio, quod sint quatuor Euangelia. Nam Euangelium Ioannis est vnicum, pulchrum, verum, ac principale Euangelium alijs tribus longè anteponendum. Et ibidem: *S. Ioannis Euangelium, & prima Epistolarum; Epistola Sancti Pauli, imprimisq́ Romanis, Galatis, & Ephesijs scripta; tum prior S. Petri Epistola; eiusmodi sunt libri, qui tibi Christum intento velut digito demonstrent, omniaq́ te doceant, quæ scitu sunt necessaria.* Sed cur cæteros libros Canonicos reijcit? Quia in cæteris clariùs eius errores cõdemnantur; nam & hos fuisset reiecturus, si in ipsis aliquid præuidisset suæ prætensæ Religioni aduersarium. Anteponit cæteris Ioannem, & vt ait, *quia parum ille de operibus Christi scribit*: Admittit & libros nõnullos, & vt ait, *quia in ipsis non multum audis de operibus Christi*: & quis Luthero dedit constituendi Canonem authoritatem

An dentur quatuor Euãgelia?

Cur aliquos Libros Lutherus expungi voluerit ex Canone?

tatem? Reſpondet in Apocal. editionibus prior. Bibl. *Meus quidem ſpiritus in eo acquieſcere non poteſt. Quiſquis verò reliquorum Scripturas has tanti faciat, quanti cuiq; ſpiritus ſuus dictabit.* Hæc Lutherus; & quia abyſſus abyſſum inuocat, Bucerus apud Sanderum de Schism. Anglic. Libr. 2. pag. 272. *Si, quidquid Euangeliſtæ tradiderūt, verum habeatur, Chriſtus verè, & realiter, eſt in Sacramento. ſed vtrum teneamur abſolutè credere quidquid ab ipſis eſt traditum, verum ſit, an ſecus, Iudex eſſe nolo.* Si non in omnibus, ſed in aliquibus, ſolummodò credendum eſt Euangeliſtis, in quibus quæſo? & cur non in omnibus? Lutherus in colloquijs Islebenſibus de tentationibus fol. 286. *Apoſtoli etiam ipſi peccatores fuere, & inſignes magniq; nebulones; nempè Paulus. Petrus quoque Chriſtum negauit, quod erat facinus hominis improbi.* Willetus in Me-

An Euā-gelijs ſit de fide:

Medit. ſuper Pſ. 122. pag. 91. de Hokero, & Couello hæc ſcribit. *Aiunt inter alia Chriſtum originaliter non eſſe Deum. Scripturas non eſſe media quoad Deum, omnium quæ utiliter creduntur. Scripturas ſolas non ſufficere ad æternam fœlicitatem, Verbo Dei non conſtare quod ſit Verbum Dei. Voluntatem naturaliter quodcunq; ſibi obiectum ſinè supernâ gratiâ appetere, vel reſpuere poſſe: conſequenter ſinè gratiâ opera moraliter bona naturaliter edere, quæ Deo ſint grata. &c.* Et quidem de Verbo Dei non conſtat apud Heterodoxos, quod ſit Verbum Dei: adeoq; tota eorundem Religio ab aëre pendet. At apud Catholicos conſtat de verbo Dei, illi enim Euangelio credimus, quod eſſe dictatum à Deo pronunciat ſupremi Tribunalis authoritas.

INuento Librorum diuinorum Canone, adhuc quæritur quo ſenſu intelligi debeant, aut non debe-

debeant. Sed quis erit Iudex, & Doctor? Anne vnusquisque Prædicans in vico suo? In sermone de Hierusalem negat Lutherus. *Neq; vides, ait, durissimam plagam Dei, quâ nos punit per innumeros falsos fratres, & sectas, quas nobis vndequaq; immittit? qui tam securè prædicant, perinde ac si Spiritum Sanctum penitùs deuorauerint. Et quos velut omnium optimos existimauimus, illi nunc homines vsq; adeò dubios reddunt, vt penè ignorent omninò, quid facere, vel omittere debeant.* Nam, vt addit tom. 5. Germ. Witt. fol. 114. comm. ad cap. 3. Gal. *Prædicantes eò omnem operam conferunt, vt omnia argumenta contra ipsos allata illudant, & scripturarum loca commentitijs suis expositionibus adulterent.* Ergo semel concesso textum aliquem esse Canonicum, adhuc possunt occurrere, duæ expositiones aduersæ, quarum altera verax, & altera commentitia sit.

In textu certissimè diuino incertæ expositiones solent esse.

Et apud Prædicãtes præcipuè.

Sed

Sed quis certò, & infallibiliter commentitiam à veraci distinguet? Prædicantes? *Nec rationibus conuincuntur, quia non intelligunt, nec authoritatibus corriguntur, quia non recipiunt; nec suasionibus flectuntur, quia subuersi sunt*: inquit Bernardus Serm. *66.* in Cantica. Quis ergo? Sacra Pagina? Minimè. Eius enim est semel idem tenor, & nisi illuminaremur ab Ecclesiâ, adsequi veram intelligentiam nō possemus. Sit igitur

Nona Ratio.

Multa quæ docēt Hæretici, sunt possibilia, falsa tamen

OMnia aut ferè quæ hodie in Sacramentorum materiâ dicunt Hæretici, potuerunt esse vera de potentiâ absolutâ, & tamen sunt falsa, inquiunt Romani: Deus enim qui septem Sacramenta instituit, potuit pauciora, & talia qualia Lutherus aut Caluinus protrudunt. Addunt Hæretici, omnia aut ferè, quæ à Romanis d[illegible]cuntur esse possibilia; Deus enim

enim quo duo vel tria Sacramenta constituit, plura potuit. Ergo tota nostra disputatio Quæstionem de facto concernit. Pono in exemplum ista verba : *Hoc est corpus meum*: potuit tale Sacramentum instituere Deus, in quo panis in corpus Christi moraliter, virtualiter, significatiuè, aut aliter conuerteretur : potuit tale, in quo esset physica, & realis conuersio : & si fecisset alterutrum, potuisset adhuc forma Sacramentalis constare eisdem omninò verbis. Ergo hæc positio. *Hoc est corpus meum*, si staremus primæ hypothesi, deberet metaphoricè intelligi; si secundæ, realiter, & historicè. Ergo manentibus ijsdem omninò verbis, mutaretur sensus, & suppositio : Ergo ex verbis non potest colligi, vtro modo Christus Sacramentum Altaris instituerit : Ergo errant omninò Heterodoxi cùm supponunt nihil debere credi nisi quod est in Sacrâ Paginâ,

& ad-

& addunt conſecrationis verba intelligenda metaphoricè. Errant inquam omninò, quia illa debere aut non debere ſic intelligi, non eſt in Diuinâ Scripturâ. Ergo recurrendum eſt ad authoritatem ſupremi Tribunalis quod doceat, an illa hiſtoricè, an verò metaphoricè debeant intelligi.

NEgat hanc vltimam conſequentiam Hæreticus, & ad ſpiritum priuatum recurrit: & dupliciter errat. Primò, quia non poteſt ſoluere hunc Syllogiſmum, *Nihil credendum, aut tenendum, quod in Sacrâ Scripturâ non ſit: At priuatum ſingulorum ſpiritum eſſe controuerſiarum Iudicem in Sacrâ Scripturâ non eſt: Ergo priuatum ſingulorum ſpiritum, eſſe controuerſiarum Iudicem non eſt credendum, nec tenendum.* Secundò, quia paradoxus, & ridiculus eſt, cùm ſublimium myſteriorum intelligentiam vnîus anûs dictamini, & cenſuræ ſubij-

Priuatus Bibliſtarũ ſpiritu

subijcit. *Cõfirmatur.* Veritas semper eadem est; & Spiritus-Sanctus, cùm sit prima veritas, contradicere sibi non potest. At spiritus priuatus sibi quotidiè contradicit: Non est ergo Spiritus-Sanctus. Probatur minor primò, Quia non dabuntur duo Hæretici, qui eodem modo Fidei mysteria intelligant. Secundò, Quia non assignabitur vnus, qui totâ vitâ eodem modo crediderit. Zwinglius, quæ hoc anno scripsit, altero confutauit: Lutherus eadem asseruit, & negauit: Confessio Augustana pluries mutata est: Angli, Scoti, & alij multi, quæ heri ad Fidem pertinere dicebant, hodiè esse impia, & blasphema proclamant. Ergo euidens est, summis obnoxium esse erroribus hunc priuatum spiritum, ac propterea eundem non esse Spiritum-Sanctum. Ergo euidens est Christianos, vt Catholici sint, debere ad spiritũ Catholicum, & communem recurrere;

rere; & verã scripturæ Interpretationem haberi debere ab Ecclesiâ. Confirmant hæc omnia. Sacræ literæ. 2. Petr. 2. 15. *Hac primum intelligentes, quod omnis prophetia scriptura propriâ* (priuatâ) *interpretatione non fit* 2. Corinth. 12. 19. *Nunquid omnes interpretabuntur?* Omnes Paule, si stemus Luthero, & Caluino; at si stemus doctrinæ Pontificiæ, non omnes. Et tandem Ezech. 13. 3. multò clariùs. *Væ Prophetis insipientibus qui sequũtur spiritum suum*, hoc est, *priuatum*. Quem igitur sequi debuissent? Catholicum, & vniuersalem.

Hæc ita clara, & certa sunt; vt Lutherus diuersis in locis Ministrorum, & Prædicantium suorum spiritum priuatum irrideat: & meritò: nam & ipsi eodem iure spiritum priuatum Lutheri. Sermone de Hierusalem ait, *suos Administros esse falsos fratres, & tamen tam securè prædicare, ac si Spiritum Sanctum penitùs*

nitùs deuorauerint, & eorundem doctrinam ita esse perplexam & dubiam, vt quid credere aut decredere debeant auditores ignorent. Et Epist. ad Antuerp. quæ habetur tom. 2. Germ. Ienes. fol. 101. *Tot sunt*, inquit, *inter nos Religiones, quot homines* [Nota id benè] *Nec asinorum* (hoc nomine suos Prædicantes honorat) quisquam est tam hebes, & vecors, qui insomnia proprij capitis, & propriam opinionem pro instinctu Spiritûs Sancti, & seipsum Prophetam haberi nolit.

Priuatus Biblistarum spiritus non solùm est falsus, sed & ridiculus.

Patet igitur hunc priuatum spiritum, tam esse ridiculum, & improbabilem, vt seriò deffendi non credam ; illo enim admisso erit Regula Fidei priuata, & præuenta voluntas. Nam vel omnis, & quæcunque Anus nullâ adhibitâ diligentiâ intelligit assequiturque verum Sacræ Paginæ sensum ; vel requiritur aliqua diligentia. Si nulla debeat dispositio præmitti, duo sequentur ; alterum,

terum, omnem vetulā esse Theologam, & sublimia intelligere, cùm tamen constet experientiâ easdem sæpe esse stupidissimas, & ignorantissimas; alterum, omnes vetulas eundem Textum eodem intellecturas modo, quod iterum est contra experientiam. Si requiratur aliqua dispositio, rogo, vnde scias illam debere præmitti? vnde scias illā positâ mentem diuinitùs illuminandam? Nam vel hoc ipsum scis à Sacrâ Paginâ, vel aliunde. Si aliunde; humanitùs scis, falli potes. Si à Sacrâ Paginâ; vnde scis in primo actu te adhibuisse debitam dispositionem. Ergo ibitur in infinitum, vel in arenâ debebitis ædificare. Sic discurro. [Pone illuminari à Spiritu Sancto omnem, & solum hominem, qui orat sicut opportet. Pone Dorotheæ sumpto ientaculo Spiritum priuatum dictare illuminari hominem cœlitùs, qui post ientaculum sensum Sacræ Scriptu-

Hæretici semper petunt principium, & circulo vitioso laborant.

pturæ examinarit. An ideò esse secura poterit, & Fidei mysteria interpretari? Nullo modò. Quid si illa sic discurrat: Qui post ientaculum legit, intelligit: Ego post ientaculum lego: Ergo intelligo? Quid si maiorem dicat veram, quod sibi in mentem venerit post ientaculum? Implicabitur circulo euidentissimo, & dum petit principium, delirabit. Ergo de alijs medijs pariformiter philosophabor. Et quia exemplis iuuor, hoc propono. Maior, celeber Prædicans, asserit *Opera ad salutem requiri*; & hoc, dictante eius spiritu. Et Margaretha, eius ancilla, sequuta suum spiritum reponit, *Non requiri*. Et inquiro, An in vtroque loquatur Spiritus Sanctus? Nam, si in vtroque, sibi Spiritus-Sanctus contradicit. Si in altero; in vtro, obsecro. Vter igitur alteri consentire debebit; ancillæ herus, an contrà? Stabis fortassis pro ancillâ. Cur ergo

in Mar-

in Margarethâ Deus loquitur, in Maiore non loquitur? Vterque orauit inquies; at ſola Margaretha, vt oportuit. Sed vnde ſcis quamcunque anum, ſi oret ſicut oportet, infallibiliter illuminandam tantâ luce, vt cuiuſcunque textûs veram intelligentiam aſſequatur? Et vt hoc ſcias, vnde tu, vnde illa ſcit ſe orauiſſe vt oportet: & herum non orauiſſe, vt oportet? Res eſt euidens; in quâ eſſe debet, aut formaliter Hęreticus, aut mente-captus; qui enim cœcus non ſit, tranſglutire non poterit has nugas, quæ *ſpiritus priuatus* vocantur.]

EGimus de authoritate ſpeculatiuâ, & Definitiuâ, quâ ſuam Chriſtus decorauit Eccleſiam: oportet paucula de Practicâ & Imperatiuâ ſubſcribere, vt videatur nō totam Eccleſiæ Maieſtatem in merâ ſpeculatione conſiſtere, ſed & conceſſam eidem eſſe practicam ſoluendi, &

ligandi potestatem. Vtraq; authoritas, & facultas expressis Sacræ Scripturæ testimonijs dilucidari poterit, & præcipuè Sponsi affectibus, qui leguntur in Canticis Vnum contrario stylo expono. Fauet, inquam, Sponsus Sponsæ linguâ, & animo; aitque, *Oculi tui columbarum, absq; eo, quod intrinsecùs latet.* Quod sic intelligo. [Pulchra es Sponsa mea; oculis diuinissimis condecoraris: columbinis, benignis, sinceris, perspicacibus. Lynx es qui remotissima me reuelante intelligis; Aquila es, quæ sublimissima penetras alis ingenij, quod in obsequium veritatis reuelatæ captiuas. Et hæc dixero speculatiuâ specie tuâ, & pulchritudine tuâ, præscindens ab illâ, quæ intrinsecùs latet. nimirùm à practicâ & imperatiuâ. Hac fruens intende prosperè procede, & regna: tibi enim speciali priuilegio concedo, vt quidquid ligaueris in terris, sit in

Cant. I. d. Cant. 4. a.

cœlo

cœlo ligatum; & quidquid ſolueris in terris, ſit etiam ſolutum in cælis.] Sic inquam ſponſi vocem, & ſententiam intelligo, & me bene eandem intelligere, & interpretari demonſtrat.

Decima Ratio.

IN Sacrâ Paginâ Sabbathi obſeruatio præcipitur, & rigore tam graui, vt Deo iudice vltimâ ſententiâ plexus fuerit, qui ligna conlligebat ſabbatho. At hodie nulli ſabbathum Chriſtiani obſeruant, omnes enim Dominicum Diem celebramus. Omnes, inquam, quoniam Lutherani, Caluiniſtæ, & cæteri noſtræ ætatis Hæretici operantur publicè Sabbatho, & Die Dominico à ſeruilibus miniſterijs abſtinentes, Diuinis officijs interſunt. Igitur vel totus Orbis Chriſtianus peccat, impœnitenſque in voluntate ſceleratâ ſordeſcit; aut licitè iuſſit non obſeruari ſabbathum, & loco illius Diem ſubrogari

De obſeruatione Sabbathi & inſtitutione Diei Dominici.

Dominicum. Ergo est in Ecclesia authoritas tollendi antiqua, & imponendi noua festa. Ergo est authoritas imperatiuâ & præceptiua. Ergo sicut illi in festorum designatione obedîmus, in cæteris præceptis debemus.

Vt hanc ipsam rationem bene intelligas, paucula volo testimonia citare.

Sabbathi solennitas fuit instituta à Deo.

Exodi 31. c. *Videte; Vt sabbathum meum custodiatis; quia signum est inter me, & Vos in generationibus Vestris: Vt sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico Vos. Custodite Sabbathum meum, sanctum enim est Vobis: qui polluerit illud morte morietur. Qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui. sex diebus facietis opus; in die septimo sabbatum est, requies sancta Domino: omnis qui fecerit opus in hac die, morietur. Custodiant filij Israël sabbathum, & celebrent illud in generationibus suis. Pactum est sempiternum inter me, & fili-*

& filios Iſraël; ſignumq́; perpetuum: ſex enim diebus fecit Dominus cælum, & terram, & in ſeptimo ab opere ceſſauit. Cui teſtimonio alia potes ſubſcribere, quæ habentur Gen. 2. 2. Exod. 20. 8. Num. 28. 11. Hierem. 17. 21. &c. Hæc lego; hæc relego: & video ſeueriſſimè legem hanc ferri: & ſi tantùm inſiſtatur literæ, illa verba, *In generationibus ſuis*, &c. *Pactum ſempiternum*, &c. *ſignum perpetuum*, &c. innuere legem fore perpetuam ſempiternamq́;, & in quâ diſpenſari non poſſit. At hodie, nec à Romanis, nec à Lutheranis, nec à Caluinianis, nec ab alijs Sabbathum obſeruatur; & hæc cultûs omiſſio non eſt peccaminoſa: Ergo iam non obligat illa Diuina lex. Sed vnde habet, quod nullum Chriſtianum obſtringat? Inde omninò: quod Deus iuſſerit feſta obſeruari, ſed feſta determinari ab Eccleſiâ voluerit, quæ ob rationes grauiſſimas abroga-

Et tamen hodiè non obſeruatur:

rogato Sabbatho, Dominicum & alios dies Festos substituit. Videant igitur hîc, quid velint Lutherani, aut etiam Caluiniani reponere. Nam obseruantia sabbathi obligat, aut non obligat. Si primum, [quod, tametsi traditione Apostolicâ coli diem dominicum fateatur, tenet Vrsinus in doctrinâ Christ. p. 775. & 777. Petrus Martyr in c, 16. Corinth. 1. & loc. comm. Angl. Zanchius de S. Scrip. pag. 123. 124. iuxta editionem anni 1593. Thomas Bellus in Surueij pag. 17.] omnes nos omnes ipsi delinquimus, & cùm errorem nostrum defendimus Catholicâ, hoc est, vniuersali iniquitate, & pertinacia laboramus: si secundùm [quod mordicus defendunt Whitgiftus in suâ Defens. pag. 89. Fulcus cont. Rhe. Test. fol. 463. Cartwirghtus apud citatum Whitgiftum pag. 89. Willetus in Synopsi pag 431. Bullingerus in Decad. Angl, pag. 140. & quæ

maio-

maioris est authoritatis, nam è multis Prædicantibus coalescit, Geneuensis Ecclesia, in prop. & princip. pag. 80.] ergo datur in Ecclesiâ practica, & imperatiua potestas, quâ Deus quæ olim immediatè disposuit, hodie eadem dirigit per suos Vicarios.

Confirmatio

PRæcipitur in sacrâ Paginâ ciborũ aliqualis discretio; quæ tamen hodiè non obseruatur. Ergo aut dicturi sunt Heterodoxi, se quotidiè aut ferè hanc Diuinã violare; aut dari etiamnum in Ecclesiâ potestatem. & authoritatem dispensandi in omni præcepto Apostolico Si dispensandi, etiam ferendi Apostolicas leges: ideò enim dispensare hodiè potest, & solet summus Pontifex, quia eandem hodiè habet potestatem, & authoritatem, quam olim habuit S. Petrus, cuius est in Apostolicâ dignitate successor.

De discretione ciborum.

ET vt confirmatio hæc melius intelligatur, Apostolicam Historiam produco. Actorum cap. 15. d. *Notum est à sæculo Domino opus suum, propter quod Ego iudico non inquietari eos, qui ex Gentibus conuertuntur ad Deum; sed scribere ad eos, vt abstineant se à contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine.* Et mox, ponitur Apostolorum, Seniorum, & Catholicorum cæterorum Epistola, cuius tenor fuit talis. *His, qui sunt Anthiochiæ, & Syriæ, & Cilicia, fratribus ex gentibus salutem. Quoniam audiuimus quia quidam ex nobis exeuntes, turbauerunt vos verbis, euertentes animas vestras, quibus non mandauimus; placuit nobis collectis in vnum* (vide quantæ sit authoritatis, & potestatis Ecclesia in vnum collecta) *eligere viros, & mittere ad vos cum charissimis nostris Barnabâ & Paulo, hominibus qui tradiderunt ani-*

animas suas pro nomine Domini nostri Iesu Christi. Misimus ergo Iudam, & Silam, qui & ipsi vobis verbis referent eadem. Visum enim Spiritui sancto, & nobis nihil vltra imponere vobis oneris, quàm hac necessaria, vt abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, & Sanguine, & suffocato, & fornicatione; à quibus custodientes vos, benè agetis. Valete. Hîc vos moror. Præceptum est, & latum à Spiritu-Sancto, ab Apostolis, à Senioribus, à totâ primitiuâ Ecclesiâ [*Visum est Spiritui-Sancto, & nobis*] & præceptum obligatorium [non dicunt *consulere*, sed *imponere*] & de rebus omninò necessarijs [*hac necessaria*] ergo interdictus est esus carnium suffocatarum, & sanguinis. Sed quis hodiè apud vos hanc legem diuinam obseruat? Nullus omninò; nec tamen singulorum omissio arguitur temeritatis, quia hodiè non obligat hæc lex. Sed cur hodiè non obligat? Quia

Sanguis & caro suffocata interdicitur.

Et tamen hodie licitè comeditur vtrumq;.

eadem authoritas, quæ olim fuit in Ecclesiâ, perennat etiam nunc: & sicut tunc visum fuit Spiritui Sancto, & Ecclesiæ sanguine, & suffocata interdicere, mutatis temporibus, & circumstantijs: visum fuit demum eidem Spiritui-Sancto, & eidem Ecclesiæ in priore præcepto dispensare, nouumque addere etiam circa ciborum discretionem, vi cuius obligamur hodiè determinatis diebus abstinere à carnibus, & ieiunare.

Virtus in medio. EXtrema omnia sunt periculo obnoxia; & vt vidimus vniuersales Hæreticorum positiones, multo errore laborant. Duæ sunt, quæ indigebant examine. I. *Omnia, quæ sunt in Sacrâ Paginâ, seruari debent.* II. *Quæ non sunt in Sacrâ Paginâ, fieri non debent*: priorem esse falsam iam vidimus, [multa enim, quæ in Sacrâ Paginâ, sunt Ecclesiæ præcepta, in quibus hodie potest, & solet Pontifex dispensare: vt in obseruatione

ſione ſabbathi & abſtinētia à ſanguine, & ſuffocatis probatum eſt.] & ex negatione prioris, ſequitur poſterioris negatio. Conſideretur.

Vndécima Ratio.

ALiqua ſunt in Sacrâ-Paginâ, quæ tametſi olim fuerunt præcepta, hodie non obligant, propter commutationem, & diſpenſationem Eccleſiæ. Ergo in multis eidem à Deo commiſſa eſt authoritas diſpenſandi & commutandi. Atquì eius poſitâ commutatione id debet fieri quod loco rei præceptæ ſubrogatur, quod tamen non eſt in Sacrâ Paginâ. Aliquid ergo debet fieri, quod non eſt in Sacrâ-Paginâ. Hanc conſequentiam vltimam demonſtrat obſeruantia diei Dominici, quæ recepta eſt à toto Orbe Chriſtiano, nec tamen eſt in Sacrâ Paginâ. Hanc eandem conſequentiam Eccleſiæ Traditiones per-

De præceptorum Eccleſiaſticâ cõmutatione.

persuadent, nam hodiè Euangelici, & Reformati (sic dici volunt) Infantes suos baptizant, cùm tamen demonstrare non possint in toto nouo Testamento vel vnum infantem baptizatum.

An debeant Infātes baptizari.

POrrò in veteri testamento multæ erant leges non scriptæ, quæ per tradionem conseruabantur, & rigorosè obseruabantur. [Legi poterunt Deut. 32. Psalm. 43. Psalm. 77. Isaiæ 38. Ecll. 8. &c.] ad nouum venio, & non omnia fuisse scripta demonstro. Ioannes cap 20. *Multa quidem, & alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in Libro hoc.* & cap. vltimò. *Sunt autem, & alia multa, quæ fecit Iesus ; quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.* Et in Epist. 2. cap. 5. *Plura habens scribere, nolui per chartam, & atramentum ; spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui.*

Debent admitti Traditiones ?

Et

Et Paulus 2. ad Thess. 2. *Fratres; state, & tenete traditiones, quas accepistis, siuè per sermonem, siue per Epistolam nostram.*

Quod si hodie aliqui Lutherani Traditiones reijciant, non solùm ipsi à Sacra-Scriptura, sed etiam à Luthero recedunt; ipse enim Epistolâ ad Albertum Brandeburgicum, Prussiæ Ducé [quæ habetur Tom. 2. Germ. Witt. fol. 243. b.] Sic ait. *Testimonium totius Ecclesiæ sanctæ, tametsi nihil aliud haberemus, solum nobis sufficere deberet ad reijciendos fanaticos spiritus: nam periculosum, & horrendum est, quidquam audire vel credere contra vnanimem testificationem, & doctrinam totiùs Sanctæ Ecclesiæ Christianæ, quæ inde ab initio per annos mille quingentos vnanimiter seruauit. Qui enim de eo dubitat, quod ab initio scienter creditum est idem facit, ac si Ecclesiam Catholicam non crederet; damnatq; ipsam Sanctam Ecclesiam Chri-*

Luther⁹

Quanti debeat fieri vnanimus Ecclesiæ cõsensus è

Christianam tanquam Hæreticam; imò & ipsum Christum, & Apostolos, & Prophetas, qui Articulum Fidei nostræ, Credo Sanctam Ecclesiam Christianam [Catholicam *dicere debebat*] *condiderunt*. Hæc sunt vera; & hac subsistente doctrinâ, corruit tota doctrinâ Lutherana.

Luthero addo Caluinum, vt videatur veritatis potentia; quæ tanta, vt se insinuet in Linguas & calamos, etiam illorum, qui sinceritatem detestantur. Sic insit ille contra Pichium. *Non difficulter contra me, & Pichium in hac contentione de Traditionibus conuenire posset, si modo Ecclesiæ Traditionem ex certo, & perpetuo consensu sanctorum, & Orthodoxoorum demonstraret. Deinde, si ijs ipsis simpliciter, & candidè vteretur ad veram germanam Ecclesiæ doctrinam comprobandam; non ad pingendas horum temporum impias doctrinas abuteretur. Nunc, si ex priuato*

Caluin⁹. *Traditio duplex*.

pau-

paucorum sensu communem consensum Ecclesiæ facere velit Pichenus, eumque ex Apostolorum traditione natum esse asserat, non recipiam. Omnia sunt vera; quæ si semel admittas, esse Caluinista non possis; omnia enim Religionis reformatæ Dogmata euertuntur radicitùs, si catholicus communisque Ecclesiæ consensus admittatur. Consultò *communem* & *catholicum* dixi, consensio enim Caluino, qui priuatæ, & paucorum hominum Traditioni decredit; quæ enim dicuntur *Apostolicæ*, totiùs Ecclesiæ sunt, & olim in diuersis Concilijs, & iam demum ex Tridentino à totâ Ecclesiâ examinatæ. Hinc iterum reditur ad primum, & ipsæmet Traditiones fundantur Ecclesiæ authoritate. Sit igitur *Catholica & particularis.*

Duodecima Ratio.

DAntur in orbe Christiano Traditiones innumeræ: ergo vel omnes reijciendæ; vel omnes admit- *De authoritate*

& discretione traditionũ.

admittendæ; vel partim admit-
tendæ, & partim reijciendæ sunt.
Qui omnes velit admittere, mul-
tas admittet dubias incertasque;
non enim omnes Aqostolicæ sunt,
nam & plurimæ sunt priuatæ, &
prouinciales. Qui omnes velit
reijcere, debebit Sacram etiam
Scripturam reijcere, hæc enim
Traditiones admittit, & commē-
dat. Mediâ igitur viâ est ince-
dendum: dicendumq; nec de-
bere omnes indiscriminatim reij-
ci, nec omnes admitti: sed susci-
pi debere Catholicas, & Aposto-
licas, non politicas, prouinciales,
priuatas. Sed, bone Deus; quis
mihi has & illas distinguet? Sa-
cra Pagina? sic habet Augustana
Confessio; at non semper id po-
terit; sæpe enim Sacræ Scriptu-
ræ sensus à purâ tradione de-
pendet. Recurrendum igitur est
ad Infallibilitatem Ecclesiæ, quâ
sublatâ totus Christianismus au-
fertur.

Vt & hanc rationem benè in-
telli-

telligas, audi Anabaptistam; Lutheranum, Caluinianumq; de Sacramento Baptismi disputantes. Probat ille non esse baptizandos infantes, quia excluduntur à Christo Domino dicente, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur.* nam si priùs debet quis credere quam baptizetur; infantes baptizari non possunt, cùm enim illi rationis vsu careant, non possunt Christo Domino credere. Ait secundus debere infantes baptizari; quia vt docet Lutherus tom. 5. Witt. Latin. in 1. ad Corinth. *Apud Christianos hæc consideratio fortissima est: cùm enim Ecclesia Christiana baptizet* (paruulos & adultos) *certum sequi articulum de Baptismo verum esse; fieri enim non potest, tot eximios Christianos stultos, & amentes fuisse.* Et ne traditio in textum Diuinum impingat, addit infantes, quo baptizantur tempore diuinitùs illuminari

Anne baptismum fides debeat necessariò præcedere?

Quanta sit efficacia hæc consequẽtia, Ecclesia facit: ergo potest?

An infãtes, cum

baptizā-tur, actū Fidei eli-ciunt? minari & actu credere; verbum enim Dei, & Traditionem nescit aliter Martinus Lutherus componere, quàm ad paradoxa recurrendo. Docet vltimus infantes baptizandos esse, & hoc ex traditione; additque testimonia, quæ fidem ante baptismi susceptionem requirunt, debere intelligi de baptismo Adultorum. Et quid faciemus Nos, cùm omnia momenta controuersiæ percipimus? stando enim nudæ literæ, non videretur Anabaptistæ assertio probabilitate carere: imò etiam videretur Traditio ipsa scripturæ contraria, & nihilominùs certum est (quod & Lutherani, & etiam Caluiniani, fatentur) infantes baptizari debere: ergo aliunde hæc certitudo exorta est, quam à Sacrâ Scripturâ, aliũde, quàm à Traditione. Sed vnde obsecro. Non à Sacrâ Scripturâ; quæ stando literæ dupliciter exponi potest: Non à Traditione vt sic: dubitare enim pos-

possset aliquis, an esset Catholica, & Apostolica hæc Traditio: nam, vt ostendimus, priuata, & particularis quæcunque fallax est; Ergo dicendum est hanc veritatem, *Infantes baptizandi sunt* haberi à Traditione, non quacunquè, sed Apostolica, & Catholica, & hanc veritatem, *Traditio quæ iubet infantes baptizari, est Catholica & Apostolica*, non aliunde haberi, quàm à definitiuâ Ecclesiæ Romanæ sententiâ.

Conclusio.

STat igitur Ecclesiam in Concilio Generali congregatã [vt à Conciliorum Prouincialium, & Summi Pontificis, cùm non loquitur ex cathedrâ, authoritate præscindamus] frui infallibili assistentiâ Spiritus Sancti, & labi in errorem non posse. Ergo dicendum est in omni controuersiâ, quæ concernat canonem, aut expositionem Sacræ Pagi-

Synopsis omnium cõtrouersiarũ illustratur.

Paginæ, Ecclesiam humillimè esse audiendam; & qui eam non audierit, debere haberi, vt Ethnicum & Publicanum. Cùm igitur errare non possit [quod demonstratum est.] & Articulos, quos credimus Romani, definierit, & oppositos sub anathemate damnauerit [quod certissimum est] manet iam demonstratum, omnes nostræ Religionis Articulos esse veros, omnesq; contradictorios esse falsos.

F I N I S.

*

A. + P.

*

na ciągnetem. Die Dom.
23. maji. 03. Quadr. na g.
pgidzie — do. 3. godziny
i 1/4 na czwartej jutro. 32.